

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KONYA İLİ DOĞANHİSAR İLÇESİNDE VİŞNE YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPILAN TARIM İŞLETMELERİNİN EKONOMİK FAALİYET SONUÇLARININ ANALİZİ

Azimet Burcu AK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Eylül-2019
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KONYA İLİ DOĞANHİSAR İLÇESİNDE VİŞNE YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPILAN TARIM İŞLETMELERİNİN EKONOMİK FAALİYET SONUÇLARININ ANALİZİ

Azimet Burcu AK

Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üye. Mithat Direk

2019, 92 Sayfa

Jüri
Prof. Dr. Yusuf Çelik

Dr. Öğr. Üye Arzu Kan

Dr. Öğr. Üye. Mithat Direk

Bu çalışmada Konya ili, Doğanhisar ilçesinde vişne yetiştiriciliği yapılan tarım işletmelerinin ekonomik durumu araştırılmıştır. Çalışmada kullanılan veriler, Gayeli Örnekleme Yöntemine göre seçilen 34 çiftçi ile yapılan anketler sonucu elde edilmiştir. Elde edilen veriler 2018 yılı üretim dönemini kapsamaktadır.

Çalışma yapılan işletmelerde ortalama 5,32 da çiftlik arazisi tespit edilmiştir. İşletmelerde toplam aktif sermaye 178.491,91 TL/işletme olarak bulunmuştur. Aktif sermayenin %88,82'i arazi sermayesi, %9,53 sabit sermaye ve %1,65'i ise döner sermayedir. İncelenen işletmelerde toplam saf hasıla 2.969,74 TL/işletme ve tarımsal gelir 3.096,47 TL/işletme olarak hesaplanmıştır. Vişne üretimi yapılan işletmelerde işletme basına ortalama GSÜD 9.386,76 TL, GSH ise 13.386,76 TL olarak bulunmuştur. İncelenen işletmeler için brüt kar 6.707,31 TL olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğanhisar, vişne ekonomik analiz, vişne maliyet analizi

ABSTRACT

MS THESIS

ANALYSIS OF THE ECONOMIC ACTIVITY RESULTS SOUR CHERRY FARMING IN DOĞANHISAR, KONYA PROVINCE

Azimet Burcu Ak

THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF SELCUK UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN AGRICULTURAL ECONOMICS

Advisor: Dr. Mithat Direk

2019, 92 Pages

Jury

Prof. Dr. Yusuf Çelik

Assist.Prof.Dr. Arzu Kan

Assist.Prof.Dr. Mithat Direk

In this study, economic status of sour cherry cultivation farms was assessed. The data used in the study were obtained as a result of questionnaires performed with 34 farmers selected in accordance of Gay Sampling Method. The data were relevant to 2018 fruit production period. In results, 5.32 da average land size was determined as 0.532 ha. Total active capital in enterprises was calculated as 178,491.91 TL / enterprise. In active capital, the shares of land capital, fixed capital, and cycle capital were calculated as 88.82%, 9.53%, and 1.65%, respectively. In examined farms, total net income was found as TL 2,969.74 / enterprise. Agro-income was determined as 3,096.47 TL / enterprise. Average Gross Production Value, AGPV, was found as 9,386.76 TL. Average Gross Income Value, AGIV, was calculated as 13,386.76 TL. Gross income within examined farms was found as 6,707.31 TL.

Keywords: Doğanhisar, sour cherry economic analysis, sour cherry cost analysis

ÖNSÖZ

Çalışmada Doğanhisar ilçesinde vişne üretimi yapılan tarım işletmelerinde, üretimin kar edip/etmemesi konusunun irdelenmesi amacıyla işletmelerin faaliyetlerinin sonuçlarının analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar aracılığı ile ortaya çıkacak önerilerin, Konya ili, Doğanhisar ilçesinde vişne üretimine yönelik sorunların çözümüne katkıda bulunması temennimdir. Çalışmanın tamamlanmasında, öncelikle çalışmamın her aşamasında yardım ve önerileri ile beni destekleyen, varlığını samimiyetle hissettiren danışman hocam Sayın Dr. Mithat Direk'e ayrıca çok teşekkür ederim. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü öğretim üye ve yardımcılarına da teşekkürlerimi sunarım. Tezimin tüm aşamasında maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, analiz boyunca yanımda yer alarak her türlü bilgiyi edinmem konusunda bana yardımcı olan değerli aile fertlerine, özellikle anne ve babama teşekkür ederim. Anket sürecinde beni yalnız bırakmayan kardeşim Aybüke Ak'a özellikle teşekkür ederim. Bende maddi ve manevi emeği fazla olan Naciye Cam ve ailesine de teşekkür ederim.

Azimet Burcu Ak
KONYA-2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iv**

ABSTRACT ..... **v**

ÖNSÖZ ..... **vi**

İÇİNDEKİLER ..... **vii**

ÇİZELGELER DİZİNİ ..... **ix**

SİMGELER VE KISALTMALAR ..... **xi**

1. GİRİŞ **1**

1.1. Konunun Önemi 1
1.2. Çalışmanın Amacı 3

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI **5**

3. MATERYAL VE YÖNTEM **12**

3.1.Materyal 12
3.2.Yöntem 12
3.2.1.Örnekleme Aşamasında Uygulanan Yöntem 12
3.2.2.Anket Aşamasında Uygulanan Yöntem 13
3.2.3.İşletmelerin Ekonomik Analizinde Uygulanan Yöntem 13

4. ARAŞTIRMA ALANI HAKKINDA GENEL BİLGİLER **17**

5. VİŞNE YETİŞTİRİCİLİĞİ **20**

5.1. Tanımı ve Önemi 20
5.2. Vişnenin Faydaları 20
5.3. Vişne Yetiştiriciliği 22
5.3.1. İklim İstekleri 22
5.3.2. Toprak İstekleri 23
5.3.3. Yer ve Yöney 23
5.3.4.Fidan Üretimi 23
5.3.5.Bahçe Tesisi 24
5.3.6. Kültürel İşlemler 25
5.3.7.Hasat İşlemleri 27
5.4.Dünyada, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Vişne Üretimi 29
5.4.1. Dünyada Vişne Üretiminin Mevcut Durumu 29
5.4.1.1.Dünya Vişne Üretim Alanları 29
5.4.1.2.Dünya Vişne Üretimi 32
5.4.1.3.Dünya Vişne Üretiminde Verimlilik 34
5.4.2. Türkiye'de Vişne Üretiminin Mevcut Durumu 37

6. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA 42

6.1 İncelenen İşletmelerde Nüfus ve İşgücü Varlığı 42
6.2. İşletmelerin Sermaye Yapısı 44
6.2.1. Aktif Sermaye 44
6.2.2. Pasif Sermaye 48
6.3. Vişne İşletmelerinin Ekonomik Faaliyet Sonuçları 48
6.3.1. İşletmelerde Gayrisafi Üretim Değeri 48
6.3.2. Gayri Safi Hâsıla 49
6.4. İncelenen Vişne İşletmelerde Masraflarının Yapısı 49
6.4.1 İşletme Masrafları 49
6.4.2. Sabit Masraflar 50
6.4.3. Değişen Masraflar 51
6.5. Saf Hasıla 53
6.6. Brüt Kar 53
6.7. Tarımsal Gelir 53
6.8. Tarım İşletmelerinde Mali Oranlar 54
6.9. Vişne Üretim sürecinde karşılaşılan sorunlar ve uygulanan faaliyetler 55
6.9.1. İncelenen İşletmelerde Fidan Temini 56
6.9.2. İncelenen İşletmelerde Vişne Sulama Yöntemleri 57
6.9.3. İncelenen İşletmelerde Hastalık ve Zararlıların Belirlenmesi 58
6.9.4. İncelenen İşletmelerde Budama 59
6.9.5. İncelenen İşletmelerde Edinilen Bilginin Kaynağı 59
6.9.6. İncelenen İşletmelerde Kayıt Tutma Durumu 61
6.9.7. İncelenen İşletmelerde Kredi Kullanım Durumu 61
6.9.8. İncelenen İşletmelerde Fiyat İstikrarı 62
6.9.9. İncelenen İşletmelerin Vişne Yetiştiriciliği Yapma Nedenleri 62
6.9.10. İncelenen İşletmelerin Fidan Seçiminde Dikkatte Aldığı Kriterler 63

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER 64

KAYNAKLAR 68

EKLER 70

ÖZGEÇMİŞ 81

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. EİB'de Kullanılan Katsayılar 13
Çizelge 3.2. Bitkisel üretimde değişen ve sabit masraflar 16
Çizelge 5.1. Dünya'da, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de vişne ekim alanlarının gelişimi (ha,%) 30
Çizelge 5.2. Dünyada belli başlı ülkelerde vişne üretim alanı (ha,%) 31
Çizelge 5.3. Dünyada belli başlı ülkelerde vişne üretim alanlarının gelişimi (Basit İndeks 2007=100) 32
Çizelge 5.4. Dünya'da, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de vişne üretiminin gelişimi (ton,%) 33
Çizelge 5.5. Dünyada bazı önemli ülkeler itibariyle vişne üretimi (ton) 34
Çizelge 5.6. Dünya'da, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de vişne üretiminde verimliliğin gelişimi (kg/ha) 35
Çizelge 5.7. Dünyada başlıca vişne üreticisi ülkelerde verimlilikteki gelişmeler (kg/da) 35
Çizelge 5.8. Dünyada başlıca ülkelerde vişne verimliliğindeki gelişmeler (Basit İndeks) 36
Çizelge 5.9. Dünya'da ve Avrupa Birliğinde vişne ithalatındaki gelişimi (ton) 36
Çizelge 5.10. Türkiye'de meyve veren yaştaki vişne ağaç sayısının iller düzeyinde dağılımı (%) 37
Çizelge 5.11. Türkiye'de toplu vişne yetiştirilen meyvelik alanlar (da) 38
Çizelge 5.12. Türkiye'de toplu vişne yetiştirilen meyvelik alanların dağılımı (%) 38
Çizelge 5.13. Türkiye'de meyve veren yaşta vişne ağaçlarında verim (kg/ağaç) 39
Çizelge 5.14. Türkiye'de meyve veren yaşta vişne ağaç sayısının dağılımı (%) 39
Çizelge 5.15. Türkiye'de başlıca iller itibariyle vişne üretiminin dağılımı (ton) 40
Çizege 5.16. Türkiye'de İllere Göre Vişne Üretiminin Dağılımı (%) 41
Çizelge 6.1. İncelenen işletmelerde nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı 42
Çizelge 6.2. İncelenen İşetmelerde Hane Halklarının Eğitim ve Sosyal Güvence Durumu 43
Çizelge 6.3. İncelenen işletmelerde alet makine sermayesi 46
Çizelge 6.4. İncelenen işletmelerde ambar varlığı (TL,%) 47
Çizelge 6.5. Aktif Sermayenin Dağılımı 48
Çizelge 6.6. İncelenen işletmelerde Gayri Safi Hasıla 49
Çizelge 6.7. İncelenen işletmelerde işletmen masraflarının dağılımı (TL,%) 50
Çizelge 6.8. İncelenen işletmelerde sabit masraflar (TL,%) 50
Çizelge 6.9. İncelenen işletmelerde amortisman masraflarının dağılımı 51
Çizelge 6.10. İncelenen işletmelerde değişen masrafların dağılımı 52
Çizelge 6.11 İncelenen işletmelerde Saf Hasıla (TL,%) 53
Çizelge 6.12. İncelenen işletmelerde brüt kar (TL) 53
Çizelge 6.13. İncelenen işletmelerde tarımsal gelir 54
Çizelge 6.14. İncelenen işletmelerde rantabilite faktörü (TL) 54
Çizelge 6.15. İncelenen işletmelerde mali rantabilite (TL) 54
Çizelge 6.16. İncelenen işletmelerde ekonomik rantabilite (TL) 55
Çizelge 6.17. İncelenen işletmelerde sermaye devir oranı 55
Çizelge 6.18. İncelenen işletmelerde üreticilerin tecrübelerinin dağılımı 56
Çizelge 6.19. İncelenen işletmelerde üreticilerin vişne fidanı temin yerlerinin dağılımı 56
Çizelge 6.20. İncelenen işletmelerin vişne üretiminden memnuniyetlerinin dağılımı ... 57
Çizelge 6.21. İncelenen işletmelerde vişne sulama yöntemleri (%) 57
Çizelge 6.22. İncelenen işletmelerde sulama yöntemine karar verme şekli 58

Çizelge 6.23 İncelenen işletmelerde sulama suyu temin etme durumu (%) 58
Çizelge 6.24. İncelenen işletmelerde hastalık ve zararlıların belirlenmesi..... 59
Çizelge 6.25. İncelenen işletmelerde budama yapılma durumu 59
Çizelge 6.26. İncelenen işletmelerde vişne üretimi konusunda teknik bilgi durumu (%) 60
Çizelge 6.27. İncelenen işletmelerde vişne üretiminde karşılaşılan sorunlarda başvuru kaynakları..... 60
Çizelge 6.28 İncelenen işletmelerde vişne üretiminde edinilen bilginin kaynağı (%) ... 61
Çizelge 6.29. İncelenen işletmelerde kayıt tutma durumu (%)..... 61
Çizelge 6.30. İncelenen işletmelerde kredi kullanım durumu (%) 61
Çizelge 6.31. İncelenen işletmelerde vişne fiyatları ile ilgili düşünceleri (%) 62
Çizelge 6.32. İncelenen işletmelerde meyve üretici birlikleri hakkında bilgi sahibi olma durumu (%) 62
Çizelge 6.33. İncelenen işletmelerin vişne yetiştiriciliği yapma nedenleri (%) 63
Çizelge 6.34. İncelenen işletmelerin fidan seçiminde dikkat ettiği hususlar (%)..... 63

SİMGELER VE KISALTMALAR

TÜİK **:**Türkiye İstatistik Kurumu
FAO **:**Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
ÇKS **:**Çiftçi Kayıt Sistemi

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Önemi

Tarım sektöründe ekonomik önemi giderek artan bir faaliyet de meyve yetiştirme ve pazarlama faaliyetidir (Doğanay ve Çavuş, 2013). Türkiye, içerisinde bulunduğu coğrafi konumu itibariyle birçok meyve türünün başarıyla yetişebildiği büyük bir meyve bahçesi durumundadır. Özellikle ılıman iklim meyve türlerinin yaygın biçimde büyük bir çeşit zenginliğiyle ile yetişebildiği ekolojik zenginlik göze çarpmaktadır. Bu meyve türleri arasında vişne önemli bir yer tutmaktadır (Özçağıran, 1974). Vişne aynı zamanda endüstriyel bir meyve türü olup, satışı ve ticareti büyük oranda dalgalanma göstermeyen standart bir tarım ürünü özelliği göstermektedir.

Meyvecilik tarihi ve kültürü açısından Anadolu'nun Dünya'da önemli bir yeri vardır. Bu nedenle Anadolu birçok meyve türünde olduğu gibi, bahçe kültürü içerisinde bulunan vişnenin de en eski kültür alanlarından birisidir (Ülkümen, 1973). Birçok kaynakta vişnenin muhtemel anavatanı olarak Hazar Denizi ile Kuzey Anadolu dağları arasında kalan bölge gösterilmektedir. Vişnenin botanikteki latince adı olan *Prunus cerasus* bugünkü Giresun'un eski adı olan Kerasus'tan gelmektedir. Vişnenin, aynı kategoride bulunan kiraz ile meyvesi dışında da farklılıkları vardır. Yaprakları kiraz yapraklarından daha küçüktür. Dalları kiraz ağacının dallarına göre daha yayvandır. Vişnenin İran'ın kuzeyiyle Türkmenistan arasındaki bölgede ortaya çıktığı ve oradan da Avrupa'ya kadar yayıldığı bilinmektedir (Anonim, 2019).

Vişne yetiştiriciliği, Dünya üzerinde Afrika'nın kuzeyi, Avrupa'nın tamamı, Ortadoğu'nun batı kısmında yer alan, Anadolu, Hazar Denizi ve buraya yakın ülkeler ile Kuzey ve Güney Amerika kıtasında yoğun olarak yapılmaktadır (Şanlı, 2001). Dünyada geniş bir alana yayılmış bulunan vişnenin yaygın yetişme alanları, sırasıyla Türkiye, Rusya, Ukrayna, Polonya ve İran'dır.

Kışları soğuk, yazları sıcak geçen alanlarda başarıyla yetiştirilebilen vişne, kış soğuklarına karşı oldukça dayanıklıdır. Vişne, kirazdan daha geç bir zamanda çiçeklendiğinden ilkbahar geç donlarından zarar görme olasılığı düşüktür. Yıllık yağışın 400 mm dolayında olduğu yörelerde bile sulanmadan yetiştirilebilir (Ağaoğlu ve ark., 1987). Bu bakımdan kurak koşullara dayanıklı bir meyvecilik türüdür. Vişne üretiminin Türkiye'de coğrafi dağılışına bakıldığında, genel olarak kıyı bölgeleri ile Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesinin doğu kesimi hariç hemen her yerde yetiştirildiği

görülür. Bununla birlikte üretim daha çok iç bölgelerde, yoğun olarak da İç Anadolu Bölgesi'nde yapılmaktadır. Yaygın olarak yetiştiriciliği yapılan alanlar; İç Anadolu bölgesinin batısı, İç Batı Anadolu ve Göller Yöresidir. Bu bölgelerdeki ekim alanı Türkiye'de toplam ekim alanlarının %43'üne karşılık gelir. Üretimin yoğunlaştığı ikinci alan ise Kızılırmak vadisi boyunca İdris ve Baldaç dağları arasında kalan bölgedir. Bu alandaki üretim Türkiye'de üretiminin %18'ine karşılık gelmektedir. Üretimin kümeleştiği bir diğer alan ise Amasya, Tokat, Zile ve Niksar ovalarının bulunduğu Orta Karadeniz bölümü ile İç Anadolu bölgesi arasındaki geçiş bölgesinde Türkiye'deki toplam üretiminin %6'sına denk gelmektedir. Vişne, İç bölgelerde Güneydoğu Anadolu hariç hemen her alanda az ya da çok dağılmış durumdadır (Durmuş ve Yiğit, 2003). Üretimin yaygın olarak daha çok geçit kuşağı bölgelerinde olduğu söylenebilir.

Vişne, özellikle mineral madde bakımından zengindir. Sanayide kullanılan birkaç çeşit dışında, üretilen vişnenin az bir kısmı taze olarak tüketilmektedir. Sanayide ise meyve suyu, şarap, konserve, salamura, kurutulmuş ya da dondurulmuş olarak pastacılıkta, şekerleme imalatında ve reçel yapımında kullanılmaktadır. Özellikle meyvesinden elde edilen suyu, birçok gıda maddesi üretiminde asitlik düzenleyici ve aroma verici olarak kullanılmaktadır (https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_9840.htm).

Türkiye, birçok meyve türünde olduğu gibi vişne yetiştiriciliğinde de giderek artan bir konumda bulunmaktadır. Türkiye'nin çevresinde vişne yetiştirilen ülkelerin üretimleri çok yüksek düzeylerde değildir. Ayrıca Türkiye'nin dış pazarlara daha erken dönemlerde ve daha kaliteli ürün sunma imkânı da oldukça fazladır. Bu bakımdan özellikle Arap ülkeleri iyi bir pazar konumundadırlar. Vişne yetiştiriciliğinde söz sahibi Avrupa ülkelerinde yetiştirilen pazar değeri yüksek, kaliteli çeşitlerin yanısıra Türkiye'de önemli bir potansiyele sahiptir. Ekolojik faktörler yönünden sahip olunan bu avantajın iyi kullanılması durumunda vişne dış satımında söz sahibi ülkeler arasına girmek ve yüksek düzeyde gelir elde etmek mümkün görülmektedir.

Bu çalışma ile vişne yetiştirme potansiyeli yüksek olan Konya ili Doğanhisar ilçesinde, vişne üretimi yapılan işletmelerde planlama çalışmalarına ilişkin önemli bulgular elde edilmiş olacaktır. Araştırmadan elde edilecek bulgular sonucunda konu üzerindeki çalışmalar ve çabaların yoğunluğu oranında üretici gelirlerinde artış sağlanabileceği ve mevcut kaynakların daha ekonomik bir şekilde kullanılabileceği

söylenebilir. Diğer yandan bu ürünün maliyeti, satış fiyatı dengesi de ortaya çıkacağından, üreticisine yapacağı gelir de hesaplanabilecektir.

Sonuç olarak; bu çalışmadan elde edilecek sonuçlardan çıkarılacak önerilerin Konya ili Doğanhisar ilçesinde vişne üretimine ilişkin sorunların çözümüne katkıda bulunması beklenmektedir. Araştırmadan elde edilen bulguların ildeki tarım kuruluşları ile araştırma enstitüleri tarafından değerlendirilerek bir bütün halinde sorunların çözümüne yönelik girişim ve düzenlemelerde kullanılabilmesi mümkündür. Ayrıca çalışma yörede bundan sonra yapılacak çalışmalara gerçekçilik ya da etkinlik kazanmasına imkân sağlayabilecektir.

1.2. Çalışmanın Amacı

Türkiye'de bazı meyve ve sebze çeşitlerinin ekim - dikim alanlarında ve dolayısıyla üretiminde ciddi artışlar yaşanmıştır. Sektörde, çiftçilerin yüksek kar amaçlarına ulaşabilmeleri için üretimine karar verecekleri ürün bileşenlerinde yer alan ürünlerin kar analizlerinin yapılması önem arz etmektedir. Tarım işletmelerinde tek yıllık ürünlerin üretiminde ürün deseni tercihlerinde optimizasyon sağlanamaması durumunda, bir sonraki yıl düzeltme imkanı olmakla beraber, çok yıllık ürünlerde tesis döneminin ürün çeşidine göre 2-10 yıl arasında değişmesi nedeniyle, bu ürünlerin araziden sökülüp başka bir ürün üretimine dönüşüm kararı kolay alınamamaktadır. Bu nedenle özellikle çok yıllık meyve bahçelerinin tesisinde, seçilecek meyve çeşitlerinin verimlilik ve kar analizlerinin iyi yapılması gerekmektedir. Türkiye'de meyve üretiminin ekonomik analizi ile ilgili çalışmalarda genel olarak, meyvelerin çeşit ve üretim teknikleri konusundaki farklılıklar dikkate alınmadan farklı çeşitlerin ortalama değerlerine dayalı olarak analizler yapılmaktadır. Bu sonuçlar, farklı çeşit ve üretim tekniklerinin ortalama değerlerine karşılık gelmektedir.

İşletme yöneticilerinin bahçe tesisinde çeşit kombinasyonu oluşturulurken, farklı çeşitlerin teknik özellikleri yanında bilinmesi gereken önemli bir diğer konuda, farklı çeşitlerin karlılık düzeyleridir. Dolayısıyla, üreticilerin üretilen meyve türlerinde çeşit seçimine karar vermelerine katkı sağlayacak veri tabanını oluşturmak büyük önem arz etmektedir. Bu katkıyı sağlama ve farklı çeşitlerin karlılık düzeylerini belirlemenin yanısıra, vişne üretimi yapan işletmelerin yapısal ve ekonomik faaliyet sonuçlarını ortaya koymak amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Çalışma kapsamında araştırma yöresinde yer alan tarım işletmelerinin;

1. Vişne üretiminin Dünyadaki, Avrupa Birliğindeki ve Türkiye'deki durumu
2. Doğanhisar ilçesinde vişne üretim durumu,
3. İşgücü varlığı ve kullanım durumunu,
4. Araştırma yöresinde vişne üretimi yapılan işletmelerde üretim yapısı
5. İşletmelerin yıllık faaliyet sonuçları,
6. Üretimine devam etme veya vazgeçme durumları, üreticilerin sorunları çalışma kapsamında irdelenmiştir.

Diğer taraftan üretilen vişnenin satışı, karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin tespiti de yapılmıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

"Erzurum Koşullarında Yetiştirilen Kütahya Vişne Çeşidinde Bazı Biyolojik Özelliklerin ve Meyve Gelişiminin İncelenmesi" isimli çalışmada, Erzurum koşullarında yetiştirilen ve *Prunus mahlep* L. üzerine aşılı Kütahya vişne çeşidinde yürütülmüştür. Araştırmada, bu çeşidin bazı fenolojik, biyolojik ve meyve kalite özellikleriyle, meyve gelişim periyodunda fiziksel özelliklerdeki değişim incelenmiştir. Erzurum koşullarında, Kütahya vişne çeşidinde çiçeklenmenin mayıs ayı içerisinde meydana geldiği ve tomurcuk kabarmasından petal dökümüne kadar geçen sürenin 25 gün olduğu belirlenmiştir. Çeşitte bir çiçekteki ortalama polen sayısının 17.275, polen çimlenme düzeyinin %53, polen tüp uzunluğunun 188 mm ve serbest tozlaşmadaki meyve tutum oranının ise % 25,2 olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan, Kütahya vişne çeşidinde tam çiçeklenmeden hasada kadar geçen süre 68 gün olarak belirlenmiş ve meyve büyüme hızının ise çift sigmoid bir eğri oluşturduğu saptanmıştır. Ağustos ayı başında yapılan hasatta meyve ağırlığının 4,24g, meyve hacminin 4,52 cm^3, meyve çapının 18,3 mm, SÇKM içeriğinin %10,80, titre edilebilir asit içeriğinin 0,89 g/100 ml, toplam şeker içeriğinin %9,48 ve indirgen şekerin ise %9,24 düzeyinde olduğu bulunmuştur (Bolat ve Pırlak).

"Türkiye'nin Meyve Üretim Yöreleri" isimli çalışmada DİE'den alınan 1992-1997 yıllarına ait altı yıllık, ilçeler bazında ortalama üretim değerleri esas alınmış ve meyvelerin yetişme koşulları ile birlikte değerlendirilerek 35 meyvenin dağılış haritaları oluşturulmuş, bu haritaların üst üste çakıştırılması sonucunda 30 ayrı meyve üretim yöresi belirlenmiştir. Bu yöreler belirlenirken meyveciliğin yapılmadığı ya da çok az yapıldığı alanlar da kendiliğinden ortaya çıkmıştır (Durmuş ve Yiğit, 2003).

"Kütahya Vişne Çeşidinin Soğukta Depolanması" isimli çalışmada Isparta (İlavus Yaylası)'da yetiştirilen Kütahya vişne çeşidinin 3 farklı polietilen torba içerisinde soğukta muhafazası sırasındaki kalite değişimini incelemek amacıyla 2002 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü Derim Sonrası Fizyolojisi Laboratuvarında yürütülmüştür. Meyve saplarıyla birlikte elle tam olum döneminde derilen meyveler 0ºC sıcaklık ve %90-95 nispi neme sahip soğuk odada 25 gün muhafaza edilmiştir. Araştırmada 2'si ithal ve 1'i yerli olmak üzere 3 farklı polietilen torba kullanılmıştır. Depolama boyunca 5'er gün aralıklarla alınan vişne

örneklerinde ağırlık kaybı, meyve renk değişimi, meyve sapı renk değişimi, suda çözünür kuru madde içeriği, pH ve titre edilebilir asitlik içerikleri incelenmiştir. Muhafaza boyunca meyveler duyusal (görünüş-tekstür ve tat-aroma) olarak da değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma sonunda, elde edilen bulgulara göre Isparta (İlavus Yaylası) koşullarında yetiştirilen Kütahya vişne çeşidinin depolama süresi sonunda (25. gün) tüm ambalaj materyalindeki meyvelerin pazarlanabilir durumda (5 puan) olduğu; ithal 2 ambalaj materyalindeki meyvelerin ise 15 gün boyunca meyve kalitesinde hiç bir değişiklik olmadığı (7 puan) belirlenmiştir. Depolama süresi boyunca yapılan değerlendirmelere göre, 2 numaralı ithal polietilen torbanın meyve kalitesini daha iyi koruduğu, onu ithal 1 ve yerli polietilen torbaların izlediği sonucuna varılmıştır (Koyuncu ve ark., 2005).

"Tokat ili merkez ilçede vişne yetiştiriciliği yapan tarım işletmelerinin ekonomik analizi, üretim ve pazarlama sorunları" isimli yüksek lisans tezinde, Tokat ili Merkez ilçede vişne yetiştiriciliği yapan tarım işletmelerini incelemiştir. Araştırmanın amaçları; işletmelerin yapısal özelliklerinin belirlenmesi ve işletme sonuçlarının ortaya konulmasıdır. İşletmeler Neyman yöntemi ile belirlenmiş ve 71 işletmeden veriler direkt mülakat yöntemi ile sağlanmıştır. İncelenen işletmelerde verimin 1473 kg/da, üretim maliyetinin 585,103 YTL/da, GSÜD' nin 950,085 YTL/da ve net karın 364,981 YTL/da olduğu görülmektedir. Bir kg vişnenin maliyeti 0,396 YTL/da iken satış fiyatı 0,645 YTL/kg olarak gerçekleşmiştir. Bu durumda vişne üretiminde yapılan 1 YTL'lik harcamaya karşılık 1,63 YTL kar elde edilmiştir. Ayrıca araştırmada vişneciliğin üretim ve pazarlama sorunlarına değinilmiş ve neticede yörede etkili bir pazar sisteminin olmadığı saptanmıştır. Elde edilen verilerden hareketle üretim ve pazarlamaya yönelik çalışmalarla üretici gelirlerinin arttırılabileceği sonucuna varılmıştır (Altın, 2006).

"Hatay İlinde Yaş Sebze Meyve Dış Satımının Yapısı ve Geliştirme Olanakları" isimli yüksek lisans tez çalışmasında, dünyada, Türkiye'de ve Hatay İlinde yaş sebze meyve üretimi ile Türkiye ve Hatay İlinde yaş sebze meyve üretim ve ihracatı incelenmiş, ihracatı geliştirme olanakları araştırılmıştır. Hatay İlinde faaliyet gösteren ve yaş sebze meyve ihracatı yapan 21 firmayla anket yapılmıştır. Anket sonuçlarından elde edilen bulgulara göre, Hatay İli yaş sebze meyve ihracatının durumu ve ihracatı etkileyen faktörler saptanmış, ihracatın yapısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Özellikle devlet politikasının bir sonucu olan bürokratik işlemler ile ihracat teşviklerinin azlığı önemli bir engel oluşturmaktadır. Bu nedenle ihracat desteklerinin diğer ülkelerle aynı

düzeyde olması gerektiği ve bürokratik işlemlerin kolaylaştırıldığı takdirde sorunların azaltılabileceği görülmüştür (Tahhuşoğlu, 2007a).

Sırbistan ve Karadağ'da Vişne Üretimi ile ilgili araştırmalarda, her iki ülkedeki meyve üretimini, meyve üretimi içindeki vişne üretimini ortaya çıkarılmıştır. Ülkede 8,8 milyon meyve veren yaşta vişne ağacı bulunduğundan bahisle 2003 yılı verilerine göre yıllık 86.936 ton üretimin gerçekleştiği ve ağaç başına verimin ise 9,8 kg olduğunu belirtilmiştir. Araştırmada devamla vişne üretiminin yaklaşık yarısının dondurularak ihraç edildiğini, taze tüketimin çok az olduğunu, ihraç edilmeyen ve taze tüketimde kullanılmayan miktarın ise endüstride kullanıldığı ifade edilmiştir. Vişne ihracatının daha çok ahududuyla (*Rubus spp.*) birlikte yapıldığı, ülkedeki ihraç edilen en önemli meyve türlerinden birisinin de vişne olduğu söylenmiştir. Ayrıca araştırmada vişne üretim bölgelerinin %85'den fazlasının ülkenin 'Oblačinska' ve 'Cigančica' bölgelerinde olduğu belirtilmiştir (Cerović ve Radičević, 2005).

"Macaristan'da İşlenen Geleneksel Ürünlerin Ekonomik ve Pazarlama Analizi" isimli çalışmada Macaristan'da Güney Ova Bölgesi bölgesinde üretilen "Hungaricums" adı verilen en popüler geleneksel ürünlerin: Kecskemét kayısısı, Kecel kirazı olduğunu belirlenmiştir. Bölgede geleneksel özel ürünler yelpazesini genişletmek için çaba sarf edilmektedir. Küreselleşen dünyada geleneksel ürünlere olan talep artıyor. Bu nedenle Güney Ova Bölgesi'nde kitlesel ürünlerin üretimi yerine bölgeye özgü özel ürünler pazarlamak için çaba sarf edilmektedir. Bu eşsiz ürünler dünya pazarında rekabetçi, kendi kendini değerlendirme ile desteklenen Hungaricumların incelenmesi için SWOT analizi yapılmıştır. Kecskemét kayısısı, Kecel'in vişnesi ile olası bir pazarlama stratejisi sunulmuştur. Çalışma sırasında, Kecskemét kayısı ekonomisine ve pazarlamasına dayanan eşsiz bir Macar ürününün özel işleme teknolojisi incelenmiştir. Bu incelemede, Kecskemét'ten gelen kayısı Macaristan meyve işleme teknolojisi ile uğraşan bir işletmenin 2006 yılındaki etkinlikleri takip edilmiştir. İşletmenin ana ürünü vurgulanmış ve üretim teknolojisi takip edilmiştir. Çalışmada aşağıdaki noktaların detaylı biçimde incelenmesi hedeflenmiş ve yapılmıştır. Bunlar: ürünü işleme teknolojisi, satılan ürünün miktarı ve kayısı reçelinin kabul fiyatı, işlem maliyetleri, geliri ve ürünün sonuç endeksini tanımlamak, ortaya çıkan sonuçların endekslerinin hesaplanması, net maliyet, etkililik (ekonomiklik), karlılık, kar yüzdesi şeklindedir (Notari ve Ferencz).

Sırbistan'da meyve üretiminde pazar zinciri araştırılmış: ahududu ve vişne yetiştiriciliği üzerine bir örnek çalışmada taze ve dondurulmuş meyvelerdeki ticaret karmaşık bir yapı olduğu gösterilmiştir. Üreticiler çeşitli pazarlama kanallarını - çiftçi pazarlarını, işleme endüstrilerini, ticaret şirketlerini ve brokerleri - kullanmak zorunda kalıyorlar. Kaliteyi, üretimi, karlılığı ve ihracatı artırmak için üreticiler, meyve işleyenler, toptancılar ve perakendeciler arasındaki işbirliğini en üst düzeye çıkarmak şarttır. Dikey ve yanal entegre meyve pazarlama kanalları, en az sayıda aracıyı ve tüketicilerle doğrudan ilişkileri talep etmektedir. Son yıllarda, Sırbistan'daki meyve üretimi irrasyonel kaynak tahsisi ile karakterize edilmiştir. Sonuç olarak tarımsal pazarlama konseptinin eksikliği, arz sıkıntısına yol açmıştır. Bu durumda, arz düşerken fiyatlar yükselmiş, sadece entegre pazarlama kavramları kaliteyi, verimi, karlılığı ve rekabeti artırabildiği görülmüştür (Radosavljević, 2008).

"Sırbistan'da Vişne ve Kiraz Üretimi ve Yeni İşleme Programlarına Rekabetçilik Açısından Yatırım" konusundaki çalışmada 2006-2010 yılları arasındaki beş yıllık ortalama verilere dayanılarak, Sırbistan'daki vişne ve kirazların üretim, işleme ve satışını analiz etmişlerdir. Ayrıca, üretim hacmi, ortalama verim, bölgesel üretim dağılımı, kiraz plantasyonlarının tesis edilmesinde yatırım sermayesinin etkinliği, maliyet fiyat yapısı, üreticinin tüketicinin zincirindeki katılımcıların yatay ve dikey bağlantısı, yatırım olanakları Sırbistan'daki mevcut uygulamaya dayalı yeni işleme programları da incelenmiştir. Belirlenen göstergelere göre tarım sektörünün rekabet gücünü artırmak amacıyla bazı önerilerde bulunulmuştur. Sırbistan Cumhuriyeti'ndeki kirazların üretimi, işlenmesi ve satışı, arazi parçalanması, düşük teknik ve teknolojik seviye, üreticiler arasında yetersiz işbirliği, belirsiz satış, standartların yavaş uygulanması vb. gibi birçok sorunla karşı karşıyadır. Bu sorunlar öncelikle düşük düzeyli yatırımların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Pazar paydaşlarının gelişiminde tüm paydaşların (üretici, işlemci, ihracatçı, tüketici vb.) faaliyetleri katma değerli ürünlere yönelme sağlayan standartların benimsenmesi ve uygulanması (entegre ve organik bir üretim üzerinde); coğrafi işaretli ürünlerin korunması; pazarın ortadan kaldırılması; fiziksel ve pazar altyapısının yanı sıra politik ve yasal çerçevenin geliştirilmesi; ve söz konusu üretimde yatırım için uygun iş ortamının oluşturulması konularına odaklanılmıştır. Ayrıca üretimin maliyeti hesaplanmış ve en yüksek maliyetin toplama (%60) olduğu hesaplanmıştır (Sredojević ve ark., 2011).

Polonya'da 2009-2012 yılları arasında organik elma, çilek ve vişne üretim ekonomisinin incelendiği çalışmada, ülkedeki sertifikalı organik tarım alanının, 2003-2010 döneminde 8,5 kat artarak ekilebilir arazinin %2,8'ini oluşturan 518 bin hektara yükseldiğini belirtmişlerdir. Elma, çilek ve vişnenin, üretim maliyetleri ve karlılığı organik meyve üretimi içinde değerlendirilmiş ve bu meyveler geleneksel üretim ile karşılaştırılmıştır. Araştırma, 32 ticari meyve üretimi yapılan işletmeden elde edilen verilere dayandırılmıştır. Bu çiftliklerden 20 tanesi konvansiyonel üretim, 12 tanesi ise organik üretim faaliyetinde bulunmaktadır. Organik üretim ile ilgili temel sorun, yabancı ot kontrolü ve toprak işleme maliyeti olmuştur. Geleneksel elma üretimi, organik üretimden biraz daha karlı bulunmuş, vişne üretimi ise karlı bulunmamıştır. Çilek üretiminde ise organik üretim, konvansiyonel üretime göre oldukça karlı bulunmuştur (Brzozowski ve Zmarlicki, 2012).

Romanya'da meyve sektörü ile ilgili çalışmada ülkedeki meyve üreticiliğinin ve işleme sanayinin gelişimi verilmektedir. İncelenen periyotta bu sektörde elde edilen sonuçlar AB üreticileri tarafından elde edilenlerden daha düşüktür ve ülkenin üretim potansiyelini yeterince yansıtmamaktadır. Bu durum üreticilerin sıkıntılarından kaynaklanıyordu ve bu da üreticilerin yatırım getirisinde bir azalmaya neden oldu. Bu zorluklar bazı yerli ve yabancı faktörlerden kaynaklandı. Yerli faktörler, meyve veren bahçelerin kapsadığı alanlardaki düşüş, düşük ortalama verim, meyve bahçelerinin bakımı, meyve işleme, depolama ve pazarlama harcamalarındaki artış, ithal meyvenin yerel tedarikle ciddi şekilde rekabet ettiği bağlamda temsil edilmektedir. İthal meyve, özellikle narenciye olanlar, bir kilogramdan az Romen elması için satıldı. Sektördeki olumsuz gelişmeye katkıda bulunan bir diğer önemli olgu, tüm ulusal ekonomileri etkileyen küresel ekonomik kriz tarafından temsil edildi. Aynı aralıkta, kişi başına düşen ortalama meyve tüketiminde bir düşüş olduğunu fark ettik ve bu da nüfusun tüketim ihtiyacının önemli ölçüde altındaydı. Sonuç olarak, meyve sektörü Romanya'da gelişebilir, böylece pazarda gerekli olan miktarın büyük bir kısmını sağlar, ancak meyve zinciri boyunca rekabet gücünü artırabilecek üretici birliklerinin kurulması gerekir (Bălan ve ark., 2012).

Sırbistan'da vişne üretiminin yapıldığı aile işletmelerinde, organik ve konvansiyonel üretim karşılaştırılmış, organik üretimin maliyeti daha az bulunmuş, organik üretimden elde edilen gelirin %31,25 oranında daha fazla olduğu hesaplanmıştır (Milić, D., Sredojević, Z., Kalanović Bulatović, B., 2016).

Afyonkarahisar ve Konya İllerinde Vişne Üreticilerinin Pazarlama Yapısı ve Sorunlarının incelendiği çalışmada, vişnenin pazarlama yapısının incelenerek, bölgedeki vişnenin pazarla ilgili sorunları ortaya çıkarılmıştır. Bölgedeki ve Türkiye'deki vişne üretimini iyileştirmek için önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışmanın ana malzemesi, Konya ili Sultanbeyli ve Çaylak İlçesi ile Çay ilçesi ile Akşehir ve Doğanhisar ilçelerinde vişne üretimi yapan çiftçilerden anket yöntemi ile elde edilen birincil veriler olmuştur. Ayrıca, pazarlama kanalındaki aracılardan veriler elde edildi. Ankete katılacak örneklerin sayısını belirlemek için tabakalı örnekleme yöntemi (Neyman Metodu) kullanıldı. Örneklem büyüklüğü temsil edilen ana nüfus 138 çiftçi olarak hesaplanmıştır. Ülkemizde vişne üretiminde %22 pay ile Afyonkarahisar ili ilk sırada yer almaktadır. Konya, Afyonkarahisar'ı yaklaşık %16 payla takip ediyor. Bölgede çiftçilerin %63.04'ü konvansiyonel üretken,%36.96'sı organik üretim olmuştur. Üreticilerin vişne ile karşı karşıya kaldığı en önemli sorun ekim düşük fiyat oldu. Vişne fiyatları firmalar tarafından belirlendi. Vişne fiyatları firmalar tarafından belirlendi. Vişne üreticilerinin çoğu komisyon satıyor. Vişne yetiştiriciliğini seçmede en güçlü etken tercih edilen sanayi ürünüdür. Tüketimi taze olarak çok düşüktü. Bölgede vişne üretiminin en önemli tehdidi iklimdir. Çiçeklenme döneminde oluşan don, verimi düşürür. Vişnenin daha iyi bir konuma gelmesi için aşağıdaki iyileştirmeler önerilebilir: Bölgedeki işleme tesislerinin sayısının artırılması, çiftçilerin üretici örgütlenmeyle ilgili farkındalığının artırılması önerilmiştir (Gül ve Öktem, 2017).

Kiraz ve vişne yetiştiriciliği ile ilgili olarak verilen bilgilerde, Anadolu'nun bu bitkilerin anavatanı olduğundan bahisle yayılımı, yetiştiriciliği, türleri, bakım ve hasat gibi tüm kültürel işlemler ile ilgili bilgiler verilmiştir (Anonim, 2018).

Meyvecilikte Üretim Hedeflerinin belirtildiği çalışmada, meyve türlerinin ülke açısından önemi dikkate alındığında, tarım alanları içinde meyve üretim alanları ilk sırada yer almakta olduğu vurgulanmıştır. 1960 yılından itibaren meyve üretim sahalarında düzenli bir artış olmuştur. Nitekim DİE'nin 1999 verilerine göre son yirmi yıl içerisinde meyve üretim alanları %10 oranında büyümüştür. Bu açıdan Türkiye bugünkü durumuyla dünyada zengin ülkeler arasında yerini korumaktadır. Son yirmi yıl içerisinde tarım alanlarında ve buna bağlı olarak meyveciliğe tahsis edilen alanlarda gözlenen bu sınırlı alan kazanımı, nüfus artışımızın ortaya koyduğu gereksinimleri karşılamaktan son derece uzak görülmektedir. Nitekim 1990-1997 yılları arasında ülkemizde %15,08'lik bir nüfus artış hızı gerçekleşmiştir. Aynı nüfus artış hızı ile 2017

yılında ülkemizin nüfusunun 90 milyonu geçeceği tahmin edilmektedir. Nüfus artışımıza bağlı olarak kişi başına meyve tüketimindeki değişimleri ve tarım alanlarımızdaki artışı göz önünde bulundurduğumuzda yeni potansiyel alanların kazanımı ve ekolojik marjinal yörelerde de meyvelikler kurma ve yetiştirme olanaklarının araştırılması kaçınılmaz bir gereklilik olmaktadır. Bu bağlamda sert ve yumuşak çekirdekli ve sert kabuklu meyve türleri ile turunçgillerde önümüzdeki 20 yıl içerisinde ulaşılması olası üretim düzeylerinin tahmin edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla 1979-1998 yılları arasındaki yirmi yıl esas alınarak, gelecek yirmi yıl için değerlendirmeler yapılmıştır (Anonim, 2018).

Vişneye yönelik olarak kurulan web sitesinde (www.visne.gen.tr) ürünle ilgili teknik, ekonomik, yetiştiriciliği ve çokça da gıda olarak değerlendirilmesi ile ilgili bilgiler verilmiştir (Anonim,2019).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1.Materyal

Araştırmada, vişne üretimi yapılan tarım işletmelerinden yüz yüze görüşme sonucu elde edilen veriler kullanılmıştır. Bu verilere ek olarak konu ile ilgili yapılmış araştırma, çeşitli kuruluşların kayıtlarından ve diğer istatistiki verilerden de yararlanılmıştır.

3.2.Yöntem

Vişne üretimi, üreticiler tarafından ara üretimi ve küçük arazilerin değerlendirilmesi amacıyla ek gelir elde etmek üzere yapılmaktadır. İşletmelerde vişne üretimi sadece vişne bahçesi şeklinde yapılmaktadır. Diğer bir deyişle karışık meyvelik şeklinde bir üretim yapılmamaktadır. Diğer taraftan vişne üretimi maliyetli bir faaliyet olduğu için her çiftçi tarafından da yapılmamaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında köylerde vişne üretiminde bulunan çiftçiler bellidir. Tarım ve Orman ilçe müdürlüğü uzman elemanlarınca hangi köylerde hangi çiftçilerin vişne üretim faaliyetlerinde bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle çalışmada, araştırma alanında bulunan ve vişne üretimi yapan 34 çiftçi ile anket tekniği kullanılarak veriler elde edilmiştir.

3.2.1.Örnekleme Aşamasında Uygulanan Yöntem

Araştırmada kullanılan materyal, Konya ili Doğanhisar İlçesinde vişne yetiştiriciliğinde bulunan işletmelerin yoğun olduğu; yöreyi vişne yetiştiriciliği ve ekonomik koşullar bakımından temsil edecek sayıda köy, Tarım ve Orman Bakanlığı Doğanhisar İlçe Müdürlüğü uzman personeli ile birlikte gayeli örnekleme metodu ile tespit edilmiştir. Bu bakımdan seçilen köy sayısı ve seçilen köylerde vişne üretimi gerçekleştiren işletmeler ana kitleyi oluşturmuştur. Bu ana kitle içinden uzman personelin de etkisi ile 34 vişne üreticisi çiftçinin bilgilerinin çalışmayı temsil edebileceği yeterli görülmüştür.

3.2.2.Anket Aşamasında Uygulanan Yöntem

Araştırmada daha önceden hazırlanmış anket formları kullanılmış, örnekte yer alan her tarım işletmesi için bir anket, karşılıklı görüşme yoluyla amaca uygun olarak doldurulmuştur. Anketlerde üreticilere tekrarlı ve kontrollü sorular sorularak, üretici beyanlarının doğruluğu sağlanmaya çalışılmıştır. Anketlerde 2018 yılına ait veriler kullanılmıştır. Ankette; işletmelerde bulunan nüfus ve işgücü durumu, işletmelerdeki nüfusun işletme içinde ve dışında çalışma durumu, yabancı işgücü kullanımı, arazi varlığı ve arazi tasarruf grafikleri, arazinin parçalılık durumu ile sermaye unsurları belirlenmiştir.

3.2.3.İşletmelerin Ekonomik Analizinde Uygulanan Yöntem

Vişne yetiştiriciliği yapan tarım işletmelerinin ekonomik ve yıllık faaliyet sonuçları bir bütün olarak değerlendirilerek yorumlanacaktır.

İşletme içerisinde kaynakların etkin kullanılması açısından aile işgücü potansiyelinin belirlenmesinde erkek işgücü birimi (EİB) dikkate alınmıştır. Tarım işletmelerinde çalışan muhtelif nüfusun cinsiyet ve yaş gruplarını erkek işgücü birimine çevirmede Çizelge 5'deki katsayılar kullanılacaktır (Erkuş ve ark., 1995).

Çizelge 3.1. EİB'de Kullanılan Katsayılar

Yaş Aralıkları	Erkek	Kadın
07 –14	0,50	0,50
15 – 49	1,00	0,75
50 +	0,75	0,50

Kaynak: Erkuş ve ark., 1995

Yabancı işgücü olarak çalıştırılan yabancı işçilerin yaş ve cinsiyetle ilgili olarak çalıştırıldıkları gün sayıları dikkate alınarak ödenen ücretin toplamı işgücü masrafları kısmında hesaplanacaktır. Konya bölgesi için çalışabilir gün sayısının 280 olarak öngörülmesine karşılık (Oğuz ve Mülayim, 1997) araştırma alanında özellikle vişne yetiştiriciliği ile uğraşan çiftçilerin yılda çalıştıkları gün sayısının 1 aydan daha az olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla aile işgücü için çalışılan gün sayısı 20 işgünü olarak hesaplamalarda kullanılmıştır.

Tarım işletmelerinde üretime tahsis edilen varlıklar sermayeyi oluşturmakta ve bununla beraber işletmelerin sermaye yapılarının belirlenebilmesine yönelik sermayenin fonksiyonlarına göre sınıflandırılması esas alınacaktır (Erkuş ve ark., 1995).

Fonksiyonlarına göre sermayenin sınıflandırılması;

I- AKTİF SERMAYE

A. Çiftlik (Arazi) Sermayesi
   1. Toprak Sermayesi
   2. Arazi Islahı Sermayesi
   3. Bina Sermayesi
   4. Bitki Sermayesi
   5. Av ve Balık Sermayesi

B. İşletme Sermayesi
   1. Sabit İşletme Sermayesi
      a) Hayvan sermayesi ve canlı demirbaş
      b) Alet ve makine sermayesi ve cansız demirbaş
   2. Döner İşletme Sermayesi
      a) Mühimmat ve malzeme sermayesi
      b) Para sermayesi

II-PASİF SERMAYE

A. Yabancı Sermaye
   1. Cari Borçlar
   2. Adi Borçlar
   3. Banka ve Kooperatif Borçlar
   4. Arazi Karşılığı İpotek Borçları
   5. İndi Borçlar

B. Öz Sermaye

Bu bilgilerle işletmelerin yıllık faaliyet sonuçları hesaplanacak ve işletmenin ekonomik ve yatırım analizleri yapılacaktır. Böylece vişne yetiştiriciliği yapan üreticiler ve yapacak olan yatırımcılar için veriler sağlanacaktır.

Tarım arazilerinin değerlendirilmesinde toprak sermayesinin kıymet değeri için, araştırma alanındaki çiftçi beyanları ve alım satım değerleri dikkate alınacaktır (Erkuş, 1979). Arazi sermayesinde mülk arazi değerine kiraya ve ortağa tutulan arazi değeri eklenip, toprak sermayesi hesaplanacaktır.

Bina sermayesi ve arazi ıslahı değerlendirilmesinde yeni olanlar için maliyet bedeli, eskiler için ise yeniden inşa bedeline göre yıpranma süreleri ve mevcut durum esas alınacaktır (Erkuş ve ark., 1995). Alet makine sermayesinde yeni olanlara satın alma bedeli, eskiler için ise faydalılık durumlarına bakılarak alım satım değeri üzerinden kıymetlendirilecektir. Tarla demirbaşları için maliyet esasları, bitki sermayesi ise piyasa değeri üzerinden değerlendirilecektir (Erkuş, 1979). Malzeme, mühimmat sermayesi piyasa değeri ve bakım, tamir masraf hesapları için ise cari masraflar esas alınacaktır. Hayvan sermayesi kıymet takdiri için ise, yaş ve verimlilik durumlarına göre bölgedeki alım satım fiyatları ve çiftçilerin beyanı esas alınacaktır (Erkuş, 1979). Araştırma kapsamındaki işletmelerin yıllık faaliyet sonuçlarının analizi için Laur muhasebe sistemi kullanılacaktır. Tarım işletmelerinin üretim faaliyetlerinin başarısının ölçülmesinde Saf Hasıla, Gayri Safi Hasıla (GSH), Gayri Safi Üretim Değeri (GSÜD), Brüt Kar (BK), İşletme Masrafları (İM), Tarımsal Gelir (TG), aile geliri ve rantabilite gibi göstergeler hesaplanacak ve elde edilecek sonuçlar değerlendirilecektir.

İşletmelerde gayrisafi üretim değeri, tarımsal faaliyet sonucunda elde edilen bitkisel ve hayvansal ürün miktarlarının, çiftçilerin eline geçen ürün fiyatları ile çarpılması sonucunda bulunan değere, bitki ve hayvan sermayesindeki üretim (prodüktif) değer artışlarının ilave edilmesi ile saptanacaktır (Açıl ve Demirci, 1984). İşletmelerin para mevcudu ile işletmelerin borç ve alacaklarının tespiti için çiftçilerin beyanları dikkate alınacaktır. Bilindiği gibi anketlerde deneklerin bu konuyu kişisel sır olarak değerlendirerek bilgi vermekten kaçınması nedenleri ile yeterli bilgi elde edilememiştir.

Gayrisafi Hasıla, gayrisafi üretim değerine işletme dışı tarımsal gelir ve ikamet edilen konutların kira karşılıklarının eklenmesi ile bulunacaktır. İşletmelerin betonarme binalar için bina değerinin %5'i, kerpiç ve ahşap binalarda bina değerinin %10'u kira karşılığı olarak alınacaktır (Kıral, 1999). İşletme dışı tarımsal gelir hesaplaması için işletmecilerin beyanı dikkate alınıp, alet ve makine ile aile iş gücünün, işletme dışındaki tarımsal işlerde çalışmaları karşılığında elde ettikleri gelirlerin toplamı esas alınacaktır.

Brüt kar; gayrisafi üretim değerinden değişen masraflar çıkarılarak, Saf hasıla; gayrisafi hasıladan işletme masrafları düşülerek, net kar; gayrisafi üretim değerinden üretim masrafları düşülerek, tarımsal gelir ise saf hasıladan borç faizleri ile kiraların çıkarılması ve işletme içindeki aile iş gücü ücret karşılığının eklenmesiyle hesaplanacaktır (Erkuş ve ark., 1995). Tarımsal faaliyetler için yapılan toplam işletme masrafları sabit ve değişken masraflardan oluşmaktadır.

Çizelge 3.2. Bitkisel üretimde değişen ve sabit masraflar

Değişen Masraflar	Sabit Masraflar
-Fide ve tohum masrafları -Gübre masrafları -Tarımsal mücadele masrafları -Yakıt ve yağ masrafları -Tamir ve bakım masrafları -Götürü yaptırılan işlerin masrafları -Geçici işçilik masrafları -Su ücreti	-Yönetim gideri -Daimi işçilik gideri (aile işgücü ve yabancı işgücü) -Amortisman gideri (bina ve alet-makine) -Bina tamir bakım masrafından oluşmaktadır -Arazi kirası -Vergiler

Kaynak: Erkuş ve ark., 1995

Sabit sermaye unsurlarına amortisman hesaplamada; arazi ıslahı sermayesi için %5, betonarme binalarda %3, ahşap veya kerpiç binalarda %4, alet ve makineler için %10 olarak dikkate alınacaktır (Erkuş ve ark., 1995). Tesis masrafları amortisman payı tesis döneminde yapılan toplam tesis masraflarının vişne bahçesinin ekonomik ömrüne bölünmesi suretiyle, çıplak arazi değerinin faizi araştırma bölgesindeki çıplak arazi değerinin %5'i alınarak hesaplanmıştır. Toplam değişen masrafların %3'ü genel idare masrafları olarak, işletme borçları faizi ise T.C. Ziraat Bankası tarafından bitkisel üretim için verilen kredi faiz oranı dikkate alınarak (Kıral, 1999) hesaplanmıştır. Vişne üretim döneminde dekara yapılan girdi giderleri (gübre, ilaç ve su bedeli), bakım ve işçilik giderleri (ara sürüm, çapalama, budama, ilaçlama, gübreleme ve sulama işçiliği), hasat ve pazarlama masrafları (hasat, yükleme, dış kabuktan ayırma masrafları, kurutma, nakliye) gibi değişken masrafların genel idare giderleri, çıplak arazi değerinin faizi, tesis masrafları amortisman payı ve tesis sermayesi faizi gibi sabit masraflara eklenmesi ile bulunan üretim masrafları toplamı üretim miktarına bölünerek vişnenin üretim maliyeti hesaplanmıştır.

4. ARAŞTIRMA ALANI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

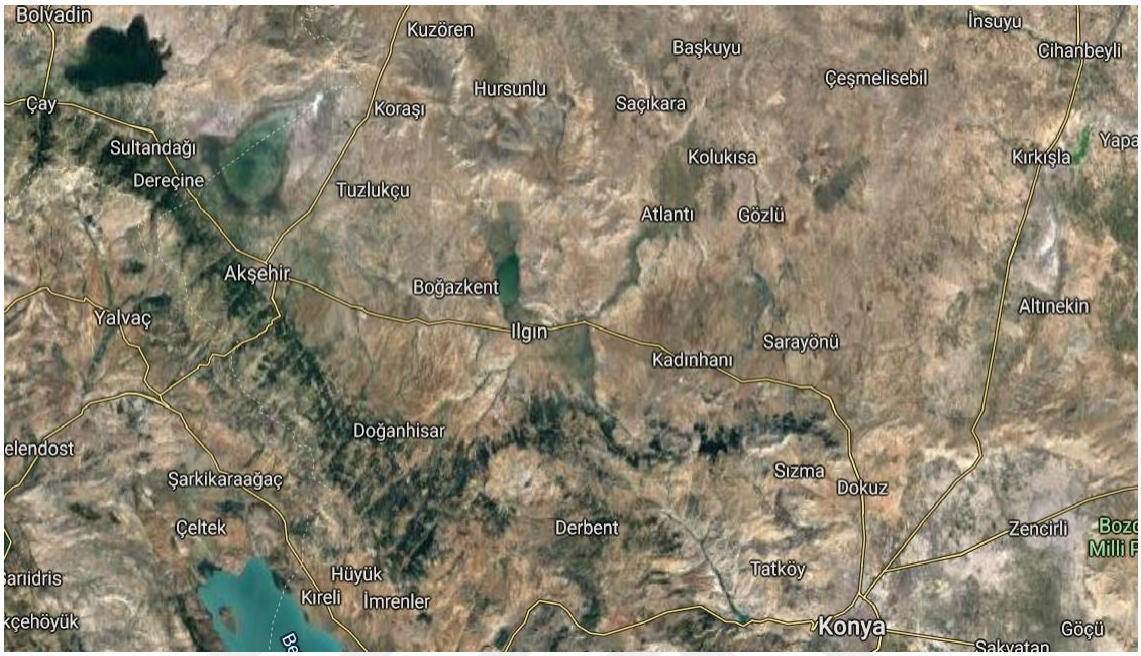
Doğanhisar'ın kuruluşu Roma-Bizans dönemine dayanır. Bu, yapılan çeşitli kazılarda çıkan tarihi eserlerden ve mevcut kitabelerden anlaşılmaktadır. Bugüne kadar bulunan yazılı taş, heykel, lahit gibi eserlerin çoğu Konya ve Akşehir Arkeoloji Müzelerinde, birçokları da Doğanhisar'da açık alanlarda sergilenmektedir. Doğanhisar'ın Anadolu Selçuklu Devleti zamanında Beyşehir Liva'sına (İli) bağlı Doğanhisar Kazası (İlçesi) olduğu yine kayıtlardan bilinmektedir. Osmanlı döneminde Akşehir'e bağlı Nahiye (Bucak) durumunda bulunan yerleşim yerinde, 1912 yılında Belediye Teşkilatı kurulmuş, 1957 yılında da ilçe statüsü kazanmıştır (http://www.doganhisar.bel.tr/sayfa/24/ulasim-durumu).

Şekil 4.1. Doğanhisar ilçe merkezinin genel görünümü

İlçe Merkezi, Sultan dağlarının kuzey doğuya bakan eteklerinde kurulmuştur. Bağlı bulunduğu Konya il merkezine 122 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Doğuda Kadınhanı, güneyde Hüyük İlçesine, Batıda Isparta İli, kuzey batıda Akşehir, kuzeyde

Ilgın İlçesi Argıthanı kasabası ile komşudur. İlçenin yüzölçümü 519,5 km^2. olup, denizden yüksekliğin 1220 metredir.

Şekil 4.2. Doğanhisar ilçesinin fiziki haritası

İlçede yağışlar ilkbahar ve sonbaharda yağmur şeklinde olmak üzere 2-3 ay kadar sürer, yazları kurak ve sıcak, kışları soğuk ve kar yağışlıdır, genel olarak karasal iklim hüküm sürer.

Tarım alanlarında hububat, baklagiller, sebze ve meyve üretilmektedir. Sanayi geliri ve sanayileşme yok denecek kadar azdır. İlçenin 56.344 hektar olan genel alanının, %37,09'unu (20.897 ha) ekilebilir tarım arazileri, %16,48'ini (9.286 ha) çayır ve meralar, %37,54'ünün (21.150 ha) ormanlar, arazisidir, %1,95'ini (1.100 ha) göl, baraj, yerleşim yeri ve %6,50'sini (3.661 ha) kullanılamayan araziler meydana getirmektedir. Ekilebilir tarım arazilerinin %22,63'ü (4.730 ha) sulanabilir, %77,37'sini ise (16.167 ha) sulanamayan araziler oluşturmaktadır. İlçede yapımı devam eden göletlerin tamamlanması ile sulanabilir arazi miktarında artışlar olacağı beklenmektedir. İlçede ciddi oranda ek getiri sağlayan vişne yetiştiriciliğinde hızlı biçimde azalışlar meydana gelmektedir. Vişne yetiştiriciliğinden vazgeçişte işgücü yetersizliğinin etkili olduğu söylenebilir. Zira vişne bakım ve yetiştiriciliğinde işgücüne çok fazla ihtiyaç olmamakla birlikte hasadın kısa sürede ve elle yapılması gerekliliği yetiştiriciliğin önündeki en büyük engeli teşkil etmektedir. Üreticilerin vişneye alternatif olarak elma

üretimine yöneldikleri, bundan da daha iyi getiri yanında işgücü ihtiyacının vişneye göre daha az olmasının etkili olduğu söylenebilir.

Doğanhisar ilçesinde hayvancılık faaliyetleri de bulunmaktadır. Her ne kadar hayvancılık faaliyetlerinde azalmalar olsa da ilçede hayvancılık önemli bir gelir kaynağı durumdadır. İlçe genelinde 2800 adet koyun 150 adet keçi olmak üzere, 2850 adet küçükbaş ile 4800 adet büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Bunların dışında 14.000 adet kümes hayvanı, 1850 adet arıkovanı, 185 adet at, 98 adet katır ve 1210 baş eşek bulunmaktadır. Tarımsal faaliyetlerde ve taşımada at, eşek gibi hayvanlardan yararlanıldığı görülmektedir. Kemer ve Furunlu köyü gibi orman içi köylerde tarımsal faaliyetlerin birçoğu hayvan gücüne dayalı olarak yapılmaktadır. Bu durumdaki köylerde tarım arazileri sınırlı olduğundan, elde edilen gelirler de düşüktür. İlçede tarımsal faaliyetlerden elde edilen gelirin dışında, ilçe halkının yaz aylarında başka il ve ilçelerde ailece geçici tarım işçisi olarak çalıştıkları görülmektedir. İlçenin kasaba ve köylerinde üretilen sebze ve meyvelerin bir bölümü dışarıya satılmakta, bir bölümü de ilçe merkezinde her hafta salı günleri kurulan pazarda değerlendirilmektedir.

İlçe nüfusunun yaklaşık %25'i çiftçilik, %15'i memur, diğerleri ise işçi, emekli, esnaf vb. meslek gruplarındandır. İlçe merkezinde geleneksel halde bulunan toprak işleme (kapçılık) çok az miktarda da olsa devam etmektedir. İlçede bir aile parkı, Belediye sosyal tesisi ve Kapalı Spor Salonu ile stadyum bulunmaktadır.

İlçe, İzmir–Konya ana yol güzergâhına 18 km, Isparta yoluna 40 km uzaklıkta asfalt yol ile bağlanmaktadır. Doğanhisar, Konya iline 122 km, Akşehir ilçesine 45 km uzaklıktadır (http://www.doganhisar.bel.tr/sayfa/24/ulasim-durumu).

5. VİŞNE YETİŞTİRİCİLİĞİ

5.1. Tanımı ve Önemi

Vişne, gülgiller familyasından bir bitki olup, meyveleri ekşimsidir. Anavatanının doğu Karadenizde Kuzey Anadolu Dağları ile Hazar denizi arasında bulunan bölge olduğu tahmin edilmektedir (Anonim, 2011; https://foodfacts.mercola.com/sour-cherries.html). Botanikteki Latince adı olan *Prunus cerasus*'un bugünkü Giresun'un eski adı olan Kerasus'dan geldiği söylenmektedir.

Botanikteki bilimsel sınıflandırması şu şekildedir:

Âlem: Plantae

Şube: Magnoliophyta

Sınıf: Magnoliopsida

Takım: Rosales

Familya: Rosaceae

Cins: *Prunus*

Tür: *Prunus Cerasus*

Vişne meyveleri 0,6 ile 1,25 mm arasında değişen büyüklükte olup, ekşi tatlıdır. Taze tüketimden daha çok reçel ve kurutulmuş olarak satılır. Avrupa'da da marmelat, meyve suyu veya yoğurta ilave olarak kullanımı yaygındır. Taze olarak kısa sürede bozulabilmesi nedeniyle yaz döneminde üretilen vişnenin, yılboyu kullanılabilmesi için, dondurulması, kurutulması ve suyunun çıkarılması işlemi sonrasında tüketimi yapılır. 100 g taze vişnede, 50 kalori, 12,18 g karbonhidrat, 1,6 g lif, 8,49 g şeker (fruktoz), 1 g protein, 1283 IU Vitamin A, 10 mg C vitamini, 16 mg kalsiyum ve 0,32 mg demir bulunmaktadır (https://foodfacts.mercola.com/sour-cherries.html).

5.2. Vişnenin Faydaları

Şifalı bitkiler arasında gösterilen vişnenin insan sağlığına olan etkileri oldukça fazladır. Hemen her kesim tarafından sevilerek tüketilen meyveleri kiraza çok benzer ancak tadının hafif mayhoş ve ekşi olması nedeniyle genellikle taze olarak tüketim yerine meyve suyu, reçel ya da marmelat yapımında sıkça kullanılır. Her mevsim tüketilebilen meyve suyunun ferahlık ve serinletici özelliği bulunmaktadır. Bu şifalı meyve, latince adının cerasus olmasından dolayı çok eski zamanlarda kerasus olarak da

anılırdı. Ayrıca yörelere göre farklı isimler ile de adlandırmaktadır. Sağlık için faydaları da oldukça fazladır. Vişnenin faydalarından bazıları aşağıda listelenmiştir:

1. Yaşlanma karşıtı bir meyvedir. Anti ageing özelliği vardır. Genç kalmanın sırları bu şifalı meyvede saklıdır.
2. Bağışıklık sistemini güçlendirir.
3. Göz için de büyük fayda sağlar.
4. İyi bir A ve C vitamini kaynağıdır.
5. Kalsiyum, demir ve fosfor gibi mineralleri içerir.
6. Kabakulak, suçiçeği ve kızamık gibi hastalıklara yakalanma riskini de azaltır.
7. Sinir sistemini de düzenleyici etkisi vardır.
8. Kalp dostudur, kalp sağlığı için büyük fayda sağlar.
9. Kansere karşı da koruma sağlar. Özellikle prostat ve kolon kanserine karşı koruma sağlar.
10. Saçların dökülmesini de engeller.
11. Uykusuzluğa karşı da faydalıdır.
12. İyi bir antioksidandır.
13. Sindirim sistemine de fayda sağlar. Kabızlık sorununu giderici etkisi vardır.
14. Kanser hücrelerinin büyümesini engeller.
15. Bakterilerden ve mantarlardan korur.
16. Grip, nezle ve soğuk algınlığına karşı da önleyici etkisi vardır.
17. Boşaltım sistemine de fayda sağlar. Bağırsakları hastalıklara karşı korur.
18. Göz yapısını, görme sistemine de faydalıdır.
19. Kolesterolü düzenleyici etki yapar.
20. Parkinson hastalığına karşı da koruma sağlar.
21. Beyin ve sinir sistemi için oldukça yararlıdır. Beyin fonksiyonlarını geliştirir.
22. Beyine fayda sağlaması sebebiyle alzheimer hastalığına karşı da koruma sağlar. Unutkanlığa karşı etkilidir.
23. Damar sertleşmesine karşı da yarar sağlar.
24. Depresyona, strese karşı da faydalıdır.
25. Lif içeriği yüksektir.
26. Kalp atışlarını düzenler, kalp hastalıklarına karşı korur. Bunun sonucunda kalp krizi riskini de azaltır (https://www.sifalibitkitedavisi.com/visne-faydalari-saymakla-bitmiyor.html).

Meyvelerinden elde edilen suyunun da faydaları vardır. Bunlar;

1. Ferahlık ve serinlik sağlar.
2. Ürik asit seviyesini azaltır.
3. Bağırsakları yumuşatıcı özelliği vardır.
4. Vişne gut hastalığına yakalanma riskini azaltır.
5. Cildi nemlendirir, vücudu toksinlerden arındırır.
6. Yüksek demir içeriği nedeniyle anemi yani kansızlık sorununa karşı da faydalıdır.
7. Vücut ağrılarını geçirir, iltihaplara karşı da fayda sağlar.
8. Anti kanserojen özelliği vardır.
9. Kolon kanseri ve mide kanserine karşı koruma sağlar.
10. Diyabete karşı da korur (https://www.sifalibitkitedavisi.com/visne-faydalari-saymakla-bitmiyor.html).

5.3. Vişne Yetiştiriciliği

5.3.1. İklim istekleri

Ilıman iklim kuşağında başarıyla yetiştirilen bir bitki türüdür. Yazları nispeten serin geçen ve oransal nemi yüksek olan yerlerde kaliteli meyveler verir. Bu bakımdan Türkiye'de daha çok geçit bölgelerinde kendisine yer bulmuştur. Kapama bahçeler daha çok geçit bölgelerde olmakla birlikte ülkede hemen her yerde yetiştirilmektedir. Vişne ağaçları yüksek yaz sıcaklarından hoşlanmadığı gibi çok düşük kış soğuklarında da zarar görür. Aşırı yaz sıcakları genel anlamda bitki gelişimini yavaşlatır. Su sıkıntısı olan yerlerde meyve kalitesini düşürür. Bazı çeşitlerde çift pistil (ikiz meyve) oluşumunu artırarak pazar değerini düşürür. Aşırı soğuk bölgelerde meydana gelen toprak donları köklerin donmasına neden olur. Bu durumda köklerin donması, dal birleşme noktalarında hasar, çiçek gözleri veya çiçeklerin donması, gövde yanma ve yarılmaları belli başlı iklim etkileri olarak görülür. Çiçek tomurcukları -2 ile -4ºC'ye kadar dayanabildikleri hâlde açmış çiçekler -2ºC'de donar. Vişne ağacının odunsu kısımları ise –40ºC'ye kadar dayanabilmektedir. İlkbaharda çiçeklenmesi biraz geç olduğu için ilkbahar geç donlarından zarar görme ihtimali düşüktür (Anonim, 2011; https://visne.gen.tr/visne-agaci-bakimi.html).

Teorik olarak 400 mm'den daha fazla yağış alan yerlerde vişne yetiştiriciliği yapılabilir. Vişne yetiştiriciliğinde yağışın toplam miktarından ziyade dağılımı önemlidir. Yağış dağılımının düzenli olduğu bölgelerde vişne üretimi başarıyla yapılabilmektedir. Yağış rejiminin düzensiz olması vişne bahçelerinin sulanmasına ihtiyaç duyar (Anonim, 2011).

5.3.2. Toprak istekleri

Vişne toprak açısından oldukça toleranslıdır kuru, kumlu veya kireçli topraklarda yetiştirilebilir. Özellikle idris anacının kullanıldığı bahçelerde vişnelerin kuraklığa karşı dayanımları artar. İyi drene edilmiş derin, verimli, havalandırmaya uygun organik madde yönünden zengin ve yaz ayları süresince düzenli olarak sulanabilen topraklar, vişne yetiştiriciliğine çok uygundur. Böyle topraklarda ağaçlar sağlıklı, meyveleri kaliteli ve iri olur. Vişne ağaçlarının kazık köklü olmamasından dolayı su içinde kalan ya da derin olmayan topraklarda kolayca zarar görür ve kurur. Ağaçların zayıf kalması meyvelerin küçük ve verimin düşük olmasına neden olur (Anonim, 2011).

5.3.3. Yer ve yöney

Genelde küçük çiftçilerin arazi varlığı az ve sabit olduğu için yer ve yöney seçimi şansları yoktur. Ancak yeni ve düzenli bir vişne bahçesi tesis edecek yatırımcılar yer seçerken bazı hususlara dikkat etmelidir. Donlardan arî ve kuzey rüzgârlarına açık olmayan yerler vişne yetiştiriciliği için uygundur. Vişneler rakımı yüksek yerleri ister. Yüksek yerlerde doğal drenaj durumu bulunmakta, iyi bir hava akımı olmakta, ilkbahar geç donları riski azalmakta ve mantari hastalıkların yayılma riski azalmaktadır. Kış donlarının olduğu yerlerde hâkim rüzgârlardan korunmuş meyilli yerlerin seçilmesi gerekir. Engebeli yerlerde vişne yetiştiriciliği başarıyla yapılır. Güneye meyilli yerler ilkbaharda tomurcuk gelişimini hızlandırırken, kuzeye meyilli yerler geciktirir. Böylece hasadın daha uzun zamanda ve işgücünün daha iyi organize edilmesine katkı sağlar (Anonim, 2011).

5.3.4.Fidan üretimi

Vişne diğer birçok meyve türünde olduğu gibi yabancı döllenen bir bitkidir. Bu nedenle kültür çeşitlerinin tohumla çoğaltılması mümkün değildir. Kültür çeşitlerinin

çoğaltılması aşıyla yapılmakta, anaç ve diğer çoğaltma işlemleri ise çelik alma şeklinde yapılmaktadır. Vişne için en iyi anaç yine kendi türünden olan anaçlardır. Bunun yanında kuş kirazı ve yaygın olarak idris te kullanılmaktadır. İdris kullanılan bahçelerde sulama daha dikkatli yapılmalıdır (Anonim, 2011).

5.3.5.Bahçe tesisi

Vişne bahçesi kurulumunda toprak analiz ettirilmelidir. Toprağın uygun olması yanında yer ve yöney bilgilerinin de birlikte değerlendirilerek karar verilmesi başarılı bir vişne üreticiliği için gereklidir. Drenajı iyi olmayan, sulama olanakları ve kumlu toprakların başarılı bir vişne üreticiliği için uygun olmadığı bilinmektedir. Vişne çeşidi belirlenirken vişnenin daha çok meyve suyu ve konserve sanayinde kullanıldığı dikkate alınarak yapılmalıdır. Buna uygun olan Morello grubu koyu renkli çeşitleri tercih edilir. Kütahya, Katırlı, Macar ve yerli vişne çeşitleri bu bakımdan uygundur. Vişnelerde çeşitlerin bazıları kendine verimli ise de dölleyici çeşit kullanılırsa meyve tutumu daha da artar. Karşılıklı olarak birbirini döllemek üzere seçilen çeşitlerin çiçek açma zamanları birbiriyle uyuşmalıdır. Kullanılacak vişne çeşidinin seçimi yapıldıktan sonra ikinci aşamada bahçe yerinin hazırlanması gelir. Vişne bahçesi kurulacak yerde daha önceden çok yıllık bitkiler yetiştirilmiş ise bahçe yeri iyice temizlenmelidir. Bahçe yeri derin sürülmeli, ağaç mesafeleri uygun biçimde ayarlanarak, sonbahar ya da ilkbahar dikimleri şeklinde fidan çukurları açılarak, dikim gerçekleştirilmelidir. Kültürel işlemlerin kolay ve rahat yapılabilmesi, ağaçların güneş ve topraktan eşit yararlanması amacıyla ağaçlar belli bir düzende dikilir. Buna göre dikdörtgen, kare, satranç, üçgen dikim şekillerinden birisine karar verilir. Kare veya dikdörtgen şekiller kolay planlanır ve kültürel uygulamalarda daha az sorun yaratır. Dikim aralıkları kullanılan anaca, toprağın kuvvetine, çeşidin büyümesi ve yetiştirme sistemine göre değişir. Vişne bahçeleri genellikle bir yaşındaki aşılı fidanlarla kurulur. Vişne fidanları, kış mevsimi nispeten ılık geçen ve fazla yağışlı olmayan bölgelerde, aralık ayı sonundan itibaren bütün kış dinlenme mevsimi boyunca dikilebilir. Ancak bazı avantajları olması nedeniyle erken dönemde dikim tercih edilmelidir. Kışı soğuk geçen veya yağışlı bölgelerde ise soğuk veya yağışlı dönem geçtikten sonra yine dinlenme döneminde dikim yapılmalıdır. Derin dikilen fidanlarda, gelişme geriliği ve ileriki yıllarda kök boğazı çürüklüğü gibi nedenlerle kurumalar görülür. Yeni dikilen fidanın rüzgârdan etkilenmemesi için her fidanın yanına bir herek çakılır ve fidan bu hereğe bağlanır.

Dikimden sonra fidanlar hemen sulanır. Dikim sırasında toprak tavında olmalıdır. Besin maddelerince fakir topraklarda fidan çukurlarından çıkarılan toprağa 1/3 oranında olgunlaşmış, yanmış koyun veya keçi gübresi karıştırılır. Fidan çukuru bu karışımla doldurulur. Dikim sırasında farklı çeşitlere ait fidanlar en iyi tozlanma ve döllenmeyi sağlayacak bir düzen içerisinde bahçeye yerleştirilir. Bahçeye farklı zamanda olgunlaşan ikiden fazla çeşit dikilecekse çeşitler bahçede mümkün olduğu kadar erkenciden geçciye doğru dörtlü bloklar hâlinde dikilmeli ve birbirinin dölleyicisi olan çeşitler yan yana bulunmalıdır. Ağaç sayısı çok ise birbirinin dölleyicisi olan çeşitler dörtlü bloklar hâlinde dönüşümlü olarak yan yana dikilmelidir. Kenarlarda çeşitlere ikişer sıra hâlinde yer verilmelidir (Anonim, 2011).

5.3.6. Kültürel İşlemler

Vişne bahçelerinde ağaçların sağlıklı gelişmesi, yeterli ve kaliteli meyve vermeleri için su ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. Ağaçların hem vegetatif (sürgün, dal, yaprak ve kök gelişmesi) hem de generatif gelişmesi (çiçek tomurcuğu ve meyve gelişmesi) üzerine etki yapar. Meyvelerin daha renkli ve kaliteli olmasını sağlar. Ağaçların gereksinim duyduğu su, yağışlarla karşılanamadığı zaman, sulama ile ağaçlara verilir. Vişne ağaçları, meyvelerini erken dönemde olgunlaştırdıkları için diğer yaprağını döken meyve ağaçlarına göre daha az su ile yetişebilir. Kurak topraklarda hem ağaçların hem de meyvelerin gelişmesi ve çeşide özgü iriliğe ulaşması için mutlaka sulama yapılması gerekir. Meyvelerin olgunlaşmasında birkaç gün önce yapılan sulamalar, meyvelerin irileşmesini sağlar. Hasat öncesi ve hasat sırasında aşırı sulamalardan kaçınılmalıdır. Aksi hâlde, bazı meyvelerde çatlamalar meydana gelir. Hasat öncesi ve hasat sırasında toprağın yapısına bağlı olarak 2 - 3 sulama yapılması meyvelerde kaliteyi yükseltir. Hasattan sonra vişne için uygun topraklarda, yılın yağış durumuna göre genellikle ekim ayına kadar olan devrede, 4-6 sulama yeterli olabilir (Anonim, 2011).

Vişne bahçelerinde görülen çeşitli hastalık ve zararlılara göre ilaçlama yapılmaktadır. Bu hastalık ve zararlılar, monilya (mumya), bakteriyel kanser, zamklanma, kiraz sineği, kırmızı örümcek gibi vişne bahçelerine zarar veren unsurlardır (Anonim, 2011).

Vişne bahçelerinde verimi artıran unsurlardan birisi de gübrelemedir. Bahçelerde toprakta organik maddenin yeterli olduğu durumlarda verilen kimyasal gübreler verimi

ve kaliteyi artırdığı bilinmektedir. Bahçelerde toprağın yeterli organik madde olmaması durumunda mutlaka hayvan gübresi ya da yeşil gübre gibi organik maddeyi artırıcı gübreleme yapılmalı, ondan sonra da kimyasal gübreleme yapılmalıdır. Vişne topraktaki besim maddesi eksikliğine duyarlı bir bitkidir, bu nedenle bahçenin ihtiyaç duyduğu besin elementinin verilmesi, kaliteyi ve verimi artırır. Bahçelerde dengesiz sulama durumunda kloroz sıklıkla görülmektedir. Bu durumda sulama dengelenmeli, azot ve demir takviyesi yapılmalıdır (Anonim, 2011).

Vişne meyve türleri içerisinden az budama isteyen ağaçlardandır. Genç vişne ağaçları başlangıçta dikine büyür. Daha sonra ağacın tacı yayvanlaşır. Bunlara değişik doruk dallı veya daha çok goble şekli verilir. Dikimden sonraki birkaç yıl içerisinde ana dallar iyice teşkil ettikten sonra her yıl yapılacak olan budamalar kuruyan, birbirine çapraz büyüyerek tacın içini sıkılaştıran, çok zayıf büyüyen ana dallarla rekabete girecek olan obur dalların, kesilmesi şeklinde gerçekleşir. Aksi takdirde tepe ve yan dallar sıklaşır ve çalı görünümü almasından dolayı alttaki kalın dallar gölgede kalır. Yapraklar küçülür ve sürgünler zayıflar. Ağacın bu kısmında meyve tutumu azalır. Bu tabi durumdan faydalanarak gereksiz budamalardan da kaçınılmalıdır. Aksi takdirde ağaçların meyveye yatmaları gecikir. Vişne gelişim itibariyle daha çok yayvan bir taç şekli oluşturur. Ağaç fazla yükselmişse taç istenen yükseklikten budanır. (Anonim, 2011; https://visne.gen.tr/visne-agaci-budamasi.html)

Monilya hastalığının önlenmesi için ağaçlarda bir yıl önceden kalmış hastalıklı dal, çiçek ve mumya meyveler temizlenmelidir. Bakteriyel kanser ve zamklama hastalığı ile mücadelede birinci tedbir; çöğür, aşı gözü, fidan vb. materyallerin sağlıklı olmasıdır. Fidanlıklarda aşı yerinin yüksek tutulması, gövdenin yabaniden teşkil edilmesi pratik bir fayda sağlayabilir. Hastalıklı dalların temizlenmesi hasattan sonra temmuz-ağustos aylarında yapılmalıdır. Kesim dalın bulaşık kısmının en az 25-30 cm altından yapılmalıdır. Kesimde kullanılan makas ve testere sık sık dezenfektan veya sulandırılmış çamaşır suyu ile temizlenmeli, yara yeri aşı macunu ile kapatılmalıdır. Budama artıkları bahçeden uzaklaştırılmalı ve yakılmalıdır. Toprak işleme şekli bölge şartlarına göre değişir. Yağışlı ve nispi nemi yüksek bölgelerde devamlı örtülü veya geçici örtülü sistem uygulanır. Devamlı örtülü sistemde arazi yüzeyi devamlı bir örtü bitkisi ile kaplıdır. Örtü bitkisi olarak daha çok kendiliğinden yetişen çayır otları kullanılır. Bu otlar zaman zaman biçilerek fazla büyümelerine izin verilmez. Ağaçların iyi gelişmesini sağlamak için ilk yıllarda gövde diplerindeki toprak işlenir. Örtü bitkileri

ağaç diplerinin dışında kalan yerlerde yetiştirilir. Ağaçlar yeterli büyüklüğe erişince, bahçenin her tarafında örtü bitkisi yetiştirilmeye başlanır. Geçici örtülü sistemde örtü bitkisi her yıl, sadece sonbahar ve kış aylarında bahçede bulundurulur. İlkbahar başında örtü bitkileri toprağa gömülür. Bundan sonraki dönemde açık toprak işleme yöntemi uygulanır. Örtü bitkisi olarak bakla, burçak, fiğ, korunga gibi bitkiler yetiştirilir. Bu bitkilerin tohumları sonbahar başında ekilir. Meydana gelen bitkiler ilkbahar başında toprağa gömülür. Kurak iklim şartlarının hüküm sürdüğü ülkemizde daha çok açık toprak işleme, kısmen de geçici örtülü toprak işlemesi uygulanır. Bu amaçla vişne bahçelerinde sonbahar, ilkbahar başı, ilkbahar sonu ve bazen de yaz mevsiminde olmak üzere yılın dört farklı zamanında toprak işlemesi yapılır. Sonbaharda sürülen toprak tezekli bırakılır. Bunda amaç sonbahar ve kış yağışlarından daha iyi faydalanmaktır. Diğer dönemlerde bahçe toprağı sürüldükten sonra diskaro veya tırmık çekilerek toprak yüzeyi düzlenir. Ağaç dipleri bel veya çapa ile işlenir. Yazın yapılması gereken toprak işlemesi yerine daha ucuza gelmesi bakımından ot biçme uygulaması yapılabilir. Böylece sulama sistemlerinin bozulması veya damla sulama borularının yer değiştirmesi gibi masraflar ortadan kalkar. Anaç olarak yabani kiraz veya vişnenin kullanıldığı bahçelerde derin sürümden kaçınılmalıdır. Dikim derin yapılmışsa bile zamanla kökler rahat oksijen alabilmek için bu yüksekliğe yönelir. Derin sürüme tepki, tepe dallarda erken yaprak dökümü, solgunluk, seyrek ve küçük yaprak, kalitesiz meyveler şeklinde kendini gösterir. Özellikle bitki gelişme dönemlerinde (ilkbahar ve yaz) derin sürüm yapılmamalıdır. 10-12 cm'den daha derin olmayan ilkbahar ve sonbahar sürümleri iyi sonuçlar vermektedir (Anonim, 2011).

5.3.7.Hasat İşlemleri

Hasat gerçek olgunluk döneminde yapılmalıdır. Meyve özelliği bakımından vişne ne erken ne de geç hasat edilebilir. Erken hasat edildiğinde açık renkli, az tatlı ve küçük meyve elde edilir. Geç kalındığında ise vişnenin dayanıklılığı azalır, meyve yumuşar, kararır ve sapları kurur. Bu yüzden tam zamanında hasat edilmelidir. Vişne meyvelerinin hasat zamanının saptanmasında, genellikle üst renk teşekkülü ve meyve eti sertliği kullanılır. Bunlardan başka tam çiçeklenmeden hasat olumuna kadar geçen gün sayısı da kullanılır. Bu süre yıllara ve bölgelere göre değişir.

Bir ağaçtaki meyvelerin tamamı aynı zamanda olgunlaşmaz. Erken olgunlaşan çeşitlerde fiyatlar yüksek olduğu için ağaçtaki meyveler olgunlaştıkça hasat edilir. Bu

nedenle bir ağacın meyveleri 2-4 defada toplanır. Orta ve geç mevsimde olgunlaşan vişnelerde hasat genellikle 1-2 defada tamamlanır. Sofralık olarak kullanılacak vişneler, meyve sapı ile birlikte elle hasat edilir. Elle hasat, meyveye ve buket dallarına zarar vermeyecek şekilde yapılır. Bunun için meyve sap ucundan baş ve işaret parmağı ile tutularak meyveyi taşıyan dala dik şekilde yukarı kaldırılarak veya meyvenin sapı parmaklar arasında döndürülerek çekilir. Sapın ortasından tutulmaz ve çekilerek koparılmaya çalışılmaz. Sapsız olarak da hasat yapılmaz. Satışta vişnenin saplarının yeşil olması arzu edildiği için saptan tutularak sapın örselenmesine meydan verilmemelidir. Meyvenin koparıldığı yerde gelecek yılın meyve gözleri de bulunduğundan, çıtanakların kırılmamasına özen gösterilmelidir. Toplanan meyveler 3-5 kg'lık sepet veya kovalara koyulurken içerisine yumuşak bez veya havalı naylon geçirilerek berelenme ve ezilme önlenmelidir Vişnelerde hasat masrafları yüksek olduğu için bazı ülkelerde, sanayide kullanılacak meyveler makinelerle hasat edilir. Bu amaçla özelikle montmorency vişnesinde hasattan 1 hafta önce ağaçlara 250-500 mg/lt konsantrasyonda etephon püskürtülerek meyve kopma direnci önemli ölçüde azaltılmaktadır. Makineyle hasat işçilik bakımından önemli tasarruf sağlamakla beraber, Türkiye'de uygulanmamaktadır (Anonim, 2011).

Vişne meyvesi yapı itibarıyla hassas olduğu için ambalajlama oldukça büyük önem arz eder. Ambalajlamada özellikle ambalajın kolay taşınabilmesine, hafif olmasına, depolamada üst üste yığılabilmesine, raflarda fazla yer kaplamamasına, satışta tüketicinin dikkatini çekecek görünüşte olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca ürünleri dış etkilerden korumalı, hava ve nem almayacak biçimde olmalıdır. Kimyasal reaksiyona girmemesi ambalajlarda kullanılan materyalin sağlığa zararlı olmaması, ayrıca gıda muhafaza yönetmeliğine de uygun olması gerekir. Seçim ve ambalajlama bahçede yapılacaksa uygun olmayan meyveler hemen ayıklanmalıdır. Yoğun olarak vişne yetiştirilen bölgelerimizde pazarlama sorunu yoktur. İhraç edilecek vişneler bazı işlemlerden geçmek zorundadır. Ön soğutma bu işlemlerin en önemlisidir. Bu işlem yapılmadan rekabete dayalı ve gerçek değerde ihracat yapılması imkânsızdır. Ön soğutma işlemi ciddi çalışan ihracatçılar tarafından yapılmaktadır. Ön soğutmada vişneler kısa bir sürede (8 dakika) 4 derecenin altında soğutulurlar. Böylece bozulmalar önlenmiş, dayanıklılık artırılmış ve meyvelere dinçlik kazandırılmış olur. Daha sonra vişneler soğuk zincirin dışına hiç çıkmadan seçilir, boylanır ve pazar isteklerine göre ambalajlanır. İhraç edilecek vişnelerde bazı özellikler bulunmalıdır:

- Ürün iri, iyi kaliteli ve homojen olmalıdır.
- Meyveler çeşide has renk ve tatta olmalıdır.
- Meyveler tozsuz, kirsiz, eziksiz, yarasız ve saplı olmalıdır.
- Meyvede insan sağlığına zararlı ilaç kalıntısı olmamalıdır.
- Seçim çok iyi yapılmalı, ambalaj iyi malzemeyle yapılmalıdır.
- Vişneler kesinlikle kurtsuz olmalıdır.

Vişnelerde uzun süreli soğuk depolama söz konusu olmadığından çalışmalar yoğun olarak taşıma ve pazarlama aşamalarında kalite kaybının en aza indirilmesi konusundadır. Vişne meyveleri -1 ile 00C sıcaklıkta, % 90 hava oransal neminde 1 hafta muhafaza edilebilir. Uzun süreli depolamada renkte matlaşma, meyve etinde yumuşama ve tatta bozulma olur (Anonim, 2011).

5.4.Dünyada, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Vişne Üretimi

Dünya'da, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de vişne üretiminin mevcut durumu istatistiksel verilerle incelenmiştir. Vişne üretimi yanında ticareti ile ilgili bilgiler de verilmiştir. Bilindiği gibi vişnenin anavatanı Türkiye ve geliştirilmiş kültürel çeşitlerin birçoğunun da menşei burası olduğu için önemli bir bitkidir. Zaten Türkiye dünyada vişne üretimi bakımından başlıca ülkeler içinde en başlarda gelmektedir. Türkiye'nin yanında vişne üretiminde başta gelen ülkeler Avrupa ülkeleri yanında ABD'dir. ABD geliştirdiği üretim tekniği ve hasattaki makinalaşma ile artan oranda önemli yetiştirici ülkeler arasında yer almaktadır.

5.4.1. Dünyada Vişne Üretiminin Mevcut Durumu

5.4.1.1.Dünya Vişne Üretim Alanları

Genel anlamda, meyve üretimini belirleyen temel faktör taleptir. Bunların yanında taze meyve üretiminde, ekolojik faktörler, meyve çeşidinin tadı ve aromasının da önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir (Tahhuşoğlu, 2007b). Vişne de endüstriyel bir meyve türü olup, taze tüketiminden daha çok endüstriyel tüketimi ile gündemde olan bir meyvedir. Bu bakımdan gıda sanayinde kullanımına bağlı olarak giderek önemi artan (renk, koku, aroma ve akışkanlık ile asidite düzenleyici olarak) bir üründür. Dünyada vişne üretim alanları yıllar itibariyle azalış göstermektedir. Türkiye ekim alanlarında ise dalgalanmalar görülmektedir.

Çizelge 5.1. Dünya'da, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de vişne ekim alanlarının gelişimi (ha,%)

Yıl	Türkiye			AB			Dünya
	Ekim Alanı (ha)	Oran (%)	Basit İndeks	Ekim Alanı (ha)	Oran (%)	Basit İndeks	
2007	23.358	9,24	100	62.616	24,78	100,00	252.661
2008	23.262	10,29	99,59	63.639	28,14	101,63	226.124
2009	23.006	9,97	98,49	63.062	27,33	100,71	230.756
2010	22.335	10,31	95,62	58.913	27,19	94,09	216.643
2011	21.891	9,66	93,72	60.828	26,84	97,14	226.662
2012	21.779	9,63	93,24	58.585	25,91	93,56	226.124
2013	21.709	10,55	92,94	58.293	28,32	93,10	205.819
2014	21.703	10,42	92,91	56.058	26,93	89,53	208.194
2015	21.276	11,22	91,09	52.713	27,80	84,18	189.595
2016	22.324	11,27	95,57	52.054	26,28	83,13	198.041
2017	21.567	11,42	92,33	51.905	27,48	82,89	188.888

Kaynak: FAO,2018

Dünya vişne üretim alanları 2007 yılı baz alınmak suretiyle basit indeks yöntemi ile incelendiğinde, son 10 yıllık süreç içinde önemli üretici ülkelerde ve Dünya genelinde ekim alanlarının azalmakta olduğu görülmüştür.

Dünya vişne üretim alanları 2007 yılı itibariyle 252 bin ha iken, 2017 yılına kadar ki süreçte azalarak 189 bin hektara düşmüştür. Aynı yıllar arasında en önemli üretici ülkeler olan AB ülkelerinde ekim alanları daha fazla oranda azalmıştır. İncelenen dönem içinde önemli bir üretici ülke olan Türkiye'de ise ekim alanları daha az oranda azalmıştır (Çizelge 5.1).

Dünyada vişne üretiminin yoğun şekilde yapıldığı ülkeler, Türkiye'nin yanısıra, Rusya, Polonya, İran, İtalya, Amerika Birleşik Devletleri ve Ukrayna'dır. Adı geçen bu ülkelerin dünya vişne ekim alanlarının 2007 yılında %66'sını meydana getirdiği hesaplanmış, ilerleyen yıllarda ise ekim alanlarının daha da artması ile 2017 yılında %70 düzeyine ulaşmıştır. Bu durumda vişne üretiminin belirli ülkelerde yoğunlaştığı söylenebilir. Dolayısıyla bu ülkelerde meydana gelecek üretim azalmasına etki edecek çeşitli olayların dünya üretimini doğrudan etkilemesi kaçınılmazdır. Nitekim 2007 yılında Dünya genelinde yaşanan kuraklığın, 2008 yılında da etkisini göstermesiyle verim düşüşleri yaşanmıştır. Bu durum verimde dalgalanmalara neden olmuştur. Daha sonraki yıllarda ise kuraklığın etkisinin azalmasıyla verim artmıştır.

Çizelge 5.2. Dünyada belli başlı ülkelerde vişne üretim alanı (ha,%)

Yıllar	Türkiye	Rusya	Polonya	İtalya	ABD	Ukrayna	Dünya
2007	23.358	58.000	37.634	1.541	14.063	20.300	252.661
2008	23.262	35.000	36.176	1.500	14.063	20.100	226.124
2009	23.006	35.000	35.464	1.600	14.387	20.000	230.756
2010	22.335	35.000	33.019	1.582	14.427	20.000	216.643
2011	21.891	35.000	33.982	1.604	14.569	20.000	226.662
2012	21.779	35.000	33.731	1.577	15.095	20.100	226.124
2013	21.709	35.000	33.667	1.581	15.439	20.300	205.819
2014	21.703	36.000	32.070	1.585	15.317	19.700	208.194
2015	21.276	35.700	29.587	1.589	15.398	20.000	189.595
2016	22.324	41.032	29.311	1.592	15.135	19.200	198.041
2017	21.567	34.233	29.453	1.596	14.568	19.700	188.888

Kaynak: FAO,2018

Dünyada vişne üretim alanları içerisindeki ilk 3 ülke sırasıyla Rusya, Polonya ve Türkiye'dir. Dünya genelinde 2007 yılı itibariyle vişne ekim alanlarının toplamı 252.661 ha'dır. Daha sonraki yıllarda ekim alanlarında gerileme meydana gelmiş ve 2017 yılında vişne ekim alanları 188.888 ha olmuştur (Çizelge 5.2). Türkiye'de de bu süreçte ekim alanlarında bir azalmanın varlığı dikkat çekmektedir. Ekim alanlarının azalmasına karşılık, ağaç başına verimin giderek artması, üretim seviyesinde düşüşe neden olmamıştır.

Dünyada başlıca vişne üreticisi ülkeler incelendiğinde de son on yıllık dönemde vişne ekim alanlarının azaldığı söylenebilir. Bu azalmanın başlıca nedenleri arasında, vişne üretimine rakip olan diğer bahçe bitkilerinden kiraz, erik gibi ticari değeri daha yüksek ürünlere yer verilmesi olduğu söylenebilir. Bunun yanında İran, İtalya ve Amerika Birleşik Devletlerinde ise vişne üretim alanlarında artış gerçekleşmiştir. Amerika Birleşik Devletlerinde ki bu artış vişnenin endüstriyel ürün olması ve meyvenin antiaging özelliği göstermesinin bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan geliştirilen makineli hasat uygulamalarının özellikle hasat döneminde kısa süreliğine yoğun işgücü isteyen vişne üretimini artırabileceği tahmin edilmektedir. Vişne önemli bir bitki olup, gıda değerinin fonksiyonel gıdalar bağlamında değerlendirilebilmesini gerektirir. Zaten hemen tüm alternatif tıp ve besin gıdalarının içinde yer almasının bitkinin değerini açıkça gösterdiği görülmektedir (https://www.sifalibitkitedavisi.com/visne-faydalari-saymakla-bitmiyor.html).

Çizelge 5.3. Dünyada belli başlı ülkelerde vişne üretim alanlarının gelişimi (Basit İndeks 2007=100)

Yıllar	Türkiye	Rusya	Polonya	İtalya	ABD	Ukrayna	Dünya
2007	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2008	99,6	60,3	96,1	97,3	100,0	99,01	89,5
2009	98,5	60,3	94,2	103,8	102,3	98,52	91,3
2010	95,6	60,3	87,7	102,7	102,6	98,52	85,7
2011	93,7	60,3	90,3	104,1	103,6	98,52	89,7
2012	93,2	60,3	89,6	102,3	107,3	99,01	89,5
2013	92,9	60,3	89,5	102,6	109,8	97,04	81,5
2014	92,9	62,1	85,2	102,9	108,9	97,04	82,4
2015	91,1	61,6	78,6	103,1	109,5	98,52	75,0
2016	95,6	70,7	77,9	103,3	107,6	94,58	78,4
2017	92,3	59,0	78,3	103,6	103,6	97,04	74,8

Çizelge 5.3 incelendiğinde geçen 10 yılda en yüksek ekim alanı artışının İran'da olduğu, bunu ABD'nin izlediği görülmektedir. Dünya genelinde ise ciddi oranda bir azalış söz konusudur.

5.4.1.2.Dünya Vişne Üretimi

Türkiye, AB ve Dünyada vişne üretiminin gelişimi son 10 yıllık veriler bazında incelenmiştir. Elde edilen verilere göre Dünyada vişne üretimi 2007 yılında 1.191 bin ton düzeyinden 1.378 bin tona yükselmiştir. Diğer bir deyişle üretim %15,6 oranında artmıştır. Dünyada vişne üretiminde en büyük üretici grup olan Avrupa Birliği ülkelerinde ise üretim aynı dönemde üretim 222 bin tondan 311 bin tona yükselerek yaklaşık %40 oranında artış göstermiştir. Türkiye belirtilen dönemde 180 bin ton olan üretimini 192 bin tona yükseltmiştir (Çizelge 5.4).

Çizelge 5.4. Dünya'da, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de vişne üretiminin gelişimi (ton,%)

Yıllar	Türkiye			AB			Dünya
	Üretim (ton)	Oran (%)	Basit İndeks	Üretim (ton)	Oran (%)	Basit İndeks	
2007	180.917	15,18	100,00	222.810	18,69	100,00	1.191.962
2008	185.435	15,18	102,50	328.381	26,89	147,38	1.221.332
2009	192.705	14,38	106,52	344.814	25,74	154,76	1.339.856
2010	194.989	17,24	107,78	244.286	21,60	109,64	1.130.850
2011	182.234	14,55	100,73	302.630	24,17	135,82	1.252.156
2012	186.443	16,05	103,05	271.590	23,39	121,89	1.161.333
2013	179.752	12,96	99,36	314.899	22,70	141,33	1.386.996
2014	182.577	13,71	100,92	318.887	23,94	143,12	1.331.884
2015	183.500	13,80	101,43	302.537	22,76	135,78	1.329.443
2016	192.500	13,97	106,40	311.745	22,62	139,92	1.378.216
2017	181.874	15,16	100,53	185.921	15,49	83,44	1.199.939

Kaynak: FAO,2018

Türkiye’de vişne üretim artış oranı, Dünyadaki artış oranından daha az bir düzeyde olduğu görülür. Bunda vişne üretiminin üreticiler nezdinde daha iyi gelir sağlayan kiraza doğru bir yönelişinin olduğu söylenebilir. Zira kiraz ve vişne yetiştirme bağlamında birbirine benzerlik gösteren iki ayrı üretim faaliyetidir. Her iki üretim faaliyeti de birbirinin ikamesi olarak çiftçiler nezdinde değer bulmaktadır. Ancak şu durum iyi bilinmelidir ki vişne üretimi endüstriyel bir üretimin ham maddesini sağlayan stratejik bir daldır (Blando ve ark., 2004). Dolayısıyla vişne üretiminde aşırı fiyat dalgalanmalarının görülme olasılığı kiraz üretimi kadar değildir. Bu nedenle yeni kurulacak bahçelerde vişne üretiminin teşvik edilerek, endüstriyel ve fonksiyonel gıdalar bağlamında kullanım yerlerinin artırılması gerekir.

Dünyada başlıca vişne üreticisi ülkeler incelendiğinde Türkiye’nin yanısıra Rusya, Polonya, İran, İtalya, Amerika Birleşik Devletleri ve Ukrayna’nın öne çıktığı görülebilir. Bu ülkeler dünya üretiminin %65’ini karşılamaktadırlar.

Çizelge 5.5. Dünyada bazı önemli ülkeler itibariyle vişne üretimi (ton)

Yıllar	Türkiye	Rusya	Polonya	İtalya	ABD	Ukrayna	Dünya
2007	180.917	250.000	107.651	7.000	114.850	134.600	1.191.962
2008	185.435	183.000	201.681	7.500	97.250	129.200	1.221.332
2009	192.705	190.000	189.220	8.000	162.930	115.800	1.339.856
2010	194.989	165.000	147.238	7.945	86.364	154.500	1.130.850
2011	182.234	193.000	175.049	7.520	105.097	172.900	1.252.156
2012	186.443	183.300	175.391	7.520	38.646	172.800	1.161.333
2013	179.752	200.000	188.224	7.533	133.447	200.800	1.386.996
2014	182.577	198.000	176.545	7.546	137.983	182.880	1.331.884
2015	183.500	192.000	179.360	7.559	114.577	192.880	1.329.443
2016	192.500	230.443	194.817	7.571	140.210	156.450	1.378.216
2017	181.874	204.928	71.598	7.591	115.946	172.270	1.199.939

Kaynak: FAO, 2018

Dünyada vişne üretiminin gelişimi incelendiğinde son 10 yılda üretimin yaklaşık yüzde %15 arttığı görülebilir (Çizelge 5.5). Dünyada vişne üretiminde ön planda olan ülkeler içinde hemen hepsinin üretimi incelenen dönemde artış gösterirken, Rusya'daki üretim gerilemiştir. Üretimin yüksek oranda arttığı ülkeler içinde ilk sırada Polonya bulunmaktadır. Bunu sırasıyla İran %37, Amerika Birleşik Devletleri %22, Ukrayna %16'lık bir artışla takip etmiştir. Yedi ülke arasında Türkiye 6. sırada yerini almıştır. Rusya ise bu ülkeler arasında yüzde 8'lik bir azalış yaşamıştır.

5.4.1.3.Dünya Vişne Üretiminde Verimlilik

Dünyada vişne üretiminde 2007- 2017 yılları arasında verimlilik incelendiğinde 4.717,6 kg/ha'dan, 6.428,4 kg/ha'a bir artış olmuştur (Çizelge 5.6). Bu dünya genelinde %36'lık bir artış oranına denk gelmektedir. AB ülkelerinde ise verimlilik %69'a yakın oranda artış göstermiştir. Türkiye'de ise incelenen dönemde %11'lik bir artış gerçekleşmiştir.

Çizelge 5.6. Dünya'da, Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de vişne üretiminde verimliliğin gelişimi (kg/ha)

Yıllar	Türkiye		AB		Dünya	
	Verim	Basit İndeks	Verim	Basit İndeks	Verim	Basit İndeks
2007	7.745,4	100,00	3.558,3	100,00	4.717,6	100,00
2008	7.971,6	102,92	5.160,1	145,02	5.399,5	114,45
2009	8.376,3	108,15	5.468,3	153,68	5.805,1	123,05
2010	8.730,2	112,71	4.143,5	116,45	5.223,4	110,72
2011	8.324,6	107,48	4.975,1	139,82	5.525,9	117,13
2012	8.560,7	110,53	4.618,5	129,80	5.132,8	108,80
2013	8.280,1	106,90	5.374,3	151,04	6.739,2	142,85
2014	8.412,5	108,61	5.692,3	159,97	6.399,3	135,65
2015	8.624,7	111,35	5.733,2	161,12	6.413,1	135,94
2016	8.623,0	111,33	6.027,7	169,40	6.428,4	136,26

Kaynak: FAO,2018

Çizelge 5.7. Dünyada başlıca vişne üreticisi ülkelerde verimlilikteki gelişmeler (kg/da)

Yıllar	Türkiye	Rusya	Polonya	İtalya	ABD	Ukrayna	Dünya
2007	774.54	431,03	286,05	454,21	816,68	663,05	471,76
2008	797,16	522,86	557,50	500,00	691,53	642,79	539,95
2009	837,63	542,86	533,56	500,00	1132,48	579,00	580,51
2010	873,02	471,43	445,92	488,98	598,63	772,50	522,34
2011	832,46	551,43	515,12	468,41	721,37	864,50	552,59
2012	856,07	523,71	519,97	474,72	256,02	859,70	513,28
2013	828,01	571,43	559,08	473,87	864,35	989,16	673,92
2014	841,25	550,00	550,50	473,01	900,85	928,32	639,93
2015	862,47	537,82	606,21	472,16	744,10	964,40	641,31
2016	862,30	561,61	664,65	471,30	740,06	814,84	642,84
2017	813,30	598,63	243,09	475,51	795,90	874,47	635,27

Kaynak: FAO,2018

Dekara vişne üretiminde verim incelendiğinde, verimin son 10 yıllık dönemde verimin %36 oranında artığı görülür (Çizelge 5.7). Türkiye'de ise aynı dönemde verimlilik %11 oranında artmıştır. Türkiye'de ekim alanları azalırken, üründen elde edilen miktar yani birim alandan alınan üretimin arttığı görülür. Dünyada ki vişne verimliliği incelendiğinde de Polonya'daki verim artışları başı çekmektedir. İncelenen dönemde önemli üretici ülkelerden olan İran ve Amerika Birleşik Devletlerinde ise ekim alanları artmakta iken (Çizelge 5.8) verimlilikleri azalmıştır.

Çizelge 5.8. Dünyada başlıca ülkelerde vişne verimliliğindeki gelişmeler (Basit İndeks)

Yıllar	Türkiye	Rusya	Polonya	İtalya	ABD	Ukrayna	Dünya
2007	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
2008	102,90	121,30	194,9	110,10	84,70	96,90	114,50
2009	108,10	125,90	186,5	110,10	138,70	87,30	123,10
2010	112,70	109,40	155,9	107,70	73,30	116,50	110,70
2011	107,50	127,90	180,1	103,10	88,30	130,40	117,10
2012	110,50	121,50	181,8	104,50	31,30	129,70	108,80
2013	106,90	132,60	195,4	104,30	105,80	149,20	142,90
2014	108,60	127,60	192,4	104,10	110,30	140,00	135,60
2015	111,40	124,80	211,9	104,00	91,10	145,40	135,90
2016	111,30	130,30	232,4	103,80	90,60	122,90	136,30
2017	105,00	138,88	84,98	104,69	97,46	131,89	134,66

Kaynak: FAO, 2018

5.4.1.4.Dünya Vişne Ticareti

Dünyada vişne ticareti taze üründen daha çok işlenmiş ürün şeklinde yapılmaktadır. İşlenmiş ürünlerin karşılığı olarak hesaplanan değerlere göre vişnenin tonu 700-1150 dolar arasında değişmektedir. Yıllar itibariyle vişne fiyatının dış ticaret değeri incelendiğinde dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Fiyatlardaki değişmelere karşılık ithalat miktarlarında 10 yıllık dönemde %35 oranında bir artış olduğu görülür (Çizelge 5.9). Türkiye ekim alanlarının azalmasına karşılık artan verimlilik artışı ile üretimini artırmayı başarmıştır.

Çizelge 5.9. Dünya'da ve Avrupa Birliğinde vişne ithalatındaki gelişimi (ton)

Yıllar	Dünya			AB		
	Miktar (ton)	Değer (1000 dolar)	Fiyat (dolar/ton)	Miktar (ton)	Değer (1000 dolar)	Fiyat (dolar/ton)
2004	52.384	41.483	792	45.210	37.464	829
2005	27.702	22.419	809	25.902	20.932	808
2006	47.551	38.898	818	43.651	34.805	797
2007	37.284	43.069	1.155	34.448	39.603	1.150
2008	46.423	44.521	959	40.180	37.259	927
2009	42.806	32.888	768	35.157	22.979	654
2010	31.463	33.859	1.076	24.521	23.108	942
2011	42.896	61.976	1.445	34.623	50.454	1.457
2012	45.999	79.984	1.739	28.711	42.113	1.467
2013	71.888	101.587	1.413	51.922	56.184	1.082
2014	66.944	90.846	1.357	39.403	29.777	775
2015	79.926	88.332	1.105	42.321	30.388	718
2016	71.832	77.956	1.085	46.557	35.262	757

Kaynak: FAO,2018

5.4.2. Türkiye'de Vişne Üretiminin Mevcut Durumu

5.4.2.1.Türkiye'de Vişne Üretim Alanları

Türkiye'de vişne üretimi ağaç sayısı ve üretimi bakımından iller düzeyinde incelendiğinde, ilk sırayı Kütahya almakta, bu ili Afyonkarahisar ve Konya illeri izlemektedir. Bu illerin geçit kuşağında yer alan ilçeleri ise vişne üretiminin yaygın olarak yapıldığı bölgeler olmuştur. Zaten ilk sırada yer alan Kütahya ilinin, en yaygın yetiştirilen vişne çeşidine ismini de verdiği bilinmektedir. Türkiye'de en yaygın olarak yetiştirilen vişne çeşidi Kütahya çeşididir. (Çizelge 5.10)

Çizelge 5.10. Türkiye'de meyve veren yaştaki vişne ağaç sayısının iller düzeyinde dağılımı (%)

Yıllar	Afyonkarahisar	Kütahya	Konya	Isparta	Bursa	Ankara	Antalya	Tokat	Diğer
2008	19,81	14,28	9,91	3,99	2,07	13,80	1,80	5,32	29,02
2009	19,55	14,47	9,97	3,80	2,09	13,80	1,81	5,04	29,48
2010	19,72	14,49	10,14	3,60	2,12	13,84	1,87	4,59	29,64
2011	19,84	15,19	10,29	3,23	2,12	13,81	1,90	4,61	29,00
2012	20,27	12,71	10,19	3,37	2,28	14,26	1,94	5,02	29,97
2013	20,38	13,16	9,86	4,00	2,27	14,41	2,02	4,41	29,48
2014	19,99	12,91	9,49	4,07	2,23	14,26	4,40	4,35	28,30
2015	20,18	14,25	8,79	3,97	2,18	13,96	4,73	4,12	27,81
2016	18,24	17,30	8,83	4,41	2,13	13,50	5,04	4,09	26,46
2017	18,77	19,04	9,41	4,37	2,23	9,04	5,44	4,18	27,52

Kaynak: TUİK,2019

Meyve veren ağaç oranı bakımından Afyonkarahisar ili son on yıllık dönemde azalma göstermiştir. Afyonkarahisar ilindeki vişne ağacı sayısındaki azalmaya karşılık Kütahya ilinde vişne bahçelerinin %5 oranında arttığı hesaplanmıştır. En fazla vişne üretiminin yapıldığı Konya ilinde de vişne ağaç sayısında az da olsa bir azalmanın varlığından bahsetmek mümkündür. Türkiye'de toplu olarak vişne yetiştirilen alanların illere göre dağılımı ise (çizelge 5.11) de gösterilmiştir.

Çizelge 5.11. Türkiye'de toplu vişne yetiştirilen meyvelik alanlar (da)

Yıllar	Afyonkarahisar	Kütahya	Konya	Isparta	Bursa	Ankara	Antalya	Tokat	Diğer	Türkiye
2008	61.677	28.264	26.538	9.795	3.342	32.070	3.800	13.371	53.824	232.681
2009	61.592	28.392	26.613	9.705	3.532	32.288	3.720	11.221	53.058	230.121
2010	61.448	26.525	26.210	8.695	3.493	31.747	3.720	8.048	53.526	223.412
2011	60.716	26.785	26.090	7.930	3.523	32.015	3.720	7.648	50.542	218.969
2012	61.397	25.493	25.815	8.063	3.913	32.457	3.637	7.556	49.521	217.852
2013	61.731	24.588	25.701	8.964	3.908	32.789	4.415	7.056	47.991	217.143
2014	60.580	24.864	25.448	9.182	3.863	32.506	6.450	6.928	47.269	217.090
2015	59.349	27.030	22.741	8.662	3.859	31.899	6.955	5.333	46.993	212.821
2016	58.039	37.333	26.776	8.598	3.825	29.683	7.955	5.277	45.808	223.294
2017	56.803	36.971	26.384	8.236	4.000	25.475	8.438	5.277	44.139	215.723

Kaynak: TUİK,2019

5.4.2.2.Türkiye'de Vişne Üretimi

Türkiye'de vişne yetiştirilen toplu meyvelik alanlara bakıldığında, üretim yapılan alanların 232.681 da'dan, 215.723 da'a azalış gösterdiği görülür. İller bazında ekim alanları incelendiğinde Kütahya, Bursa ve Antalya illerinde ise ekim alanlarında artış meydana gelmiştir. Diğer illerde vişne ekim alanlarında azalma yaşanmıştır (Çizelge 5.11).

Çizelge 5.12. Türkiye'de toplu vişne yetiştirilen meyvelik alanların dağılımı (%)

Yıllar	Afyonkarahisar	Kütahya	Konya	Isparta	Bursa	Ankara	Antalya	Tokat
2008	26,51	12,15	11,41	4,21	1,44	13,78	1,63	5,75
2009	26,77	12,34	11,56	4,22	1,53	14,03	1,62	4,88
2010	27,50	11,87	11,73	3,89	1,56	14,21	1,67	3,60
2011	27,73	12,23	11,91	3,62	1,61	14,62	1,70	3,49
2012	28,18	11,70	11,85	3,70	1,80	14,90	1,67	3,47
2013	28,43	11,32	11,84	4,13	1,80	15,10	2,03	3,25
2014	27,91	11,45	11,72	4,23	1,78	14,97	2,97	3,19
2015	27,89	12,70	10,69	4,07	1,81	14,99	3,27	2,51
2016	25,99	16,72	11,99	3,85	1,71	13,29	3,56	2,36
2017	26,33	17,14	12,23	3,82	1,85	11,81	3,91	2,45

Kaynak: TUİK,2019

Türkiye'de vişne ekim alanlarındaki gelişim incelendiğinde son on yıllık süreçte Kütahya'da %5 artış olurken, Afyonkarahisar ilinde ise meyvelik alanlar sabit kalmıştır. Konya genelinde ise vişne ekim alanları %0,83 oranında artmıştır.

5.4.2.3.Türkiye'de Vişne Verimliliğindeki Gelişmeler

Türkiye geneline bakıldığında kg/meyve veren ağaç sayısı 18,00 kg'dan, 19,65 kg'a yükselmiştir. İller incelendiğinde ise Kütahya'nın dekar alanı artmakta iken kg/meyve veren ağaç sayısı azalmıştır. Afyonkarahisar ilinde ise dekar alanı sabit kalırken kg/meyve verimi artmıştır. Konya ilinde ise hem dekar alanı artmış buna karşılık kg/meyve veriminde artış göstermiştir. (Çizelge 5.13).

Çizelge 5.13. Türkiye'de meyve veren yaşta vişne ağaçlarında verim (kg/ağaç)

Yıllar	Afyonkarahisar	Kütahya	Konya	Isparta	Bursa	Ankara	Antalya	Tokat	Diğer	Türkiye
2008	36	30	34	40	23	35	39	30	15,33	18,00
2009	37	28	38	47	26	35	40	26	15,04	17,81
2010	38	28	50	41	26	36	39	23	15,21	18,02
2011	36	20	42	42	30	34	51	22	15,97	18,74
2012	39	23	42	42	29	34	47	33	16,32	19,21
2013	30	24	45	42	28	34	47	30	17,07	19,87
2014	40	26	59	37	20	23	35	15	14,84	17,39
2015	33	31	54	23	24	22	27	31	16,72	19,17
2016	43	30	51	42	25	22	30	26	16,61	19,30
2017	40	25	57	38	26	23	30	30	16,96	19,65

Kaynak: TUİK,2019

Çizelge 5.14. Türkiye'de meyve veren yaşta vişne ağaç sayısının dağılımı (%)

Yıllar	Afyonkarahisar	Kütahya	Konya	Isparta	Bursa	Ankara	Antalya	Tokat	Diğer
2008	19,81	14,28	9,91	3,99	2,07	13,80	1,80	5,32	29,02
2009	19,55	14,47	9,97	3,80	2,09	13,80	1,81	5,04	29,48
2010	19,72	14,49	10,14	3,60	2,12	13,84	1,87	4,59	29,64
2011	19,84	15,19	10,29	3,23	2,12	13,81	1,90	4,61	29,00
2012	20,27	12,71	10,19	3,37	2,28	14,26	1,94	5,02	29,97
2013	20,38	13,16	9,86	4,00	2,27	14,41	2,02	4,41	29,48
2014	19,99	12,91	9,49	4,07	2,23	14,26	4,40	4,35	28,30
2015	20,18	14,25	8,79	3,97	2,18	13,96	4,73	4,12	27,81
2016	18,24	17,30	8,83	4,41	2,13	13,50	5,04	4,09	26,46
2017	18,77	19,04	9,41	4,37	2,23	9,04	5,44	4,18	27,52

Kaynak: TUİK,2019

Türkiye'de meyve veren yaştaki ağaçların dağılımı incelendiğinde (Çizelge 5.14) en yüksek payın Kütahya ilinde olduğunu, bunu Afyonkarahisar ve Konya illerinin izlediğini görebiliriz. Meyve veren yaştaki ağaç sayısının hızla arttığı illerin başında

Antalya ve Isparta illerinin izlediği görülür. Bu illerin alternatif vişne üretim alanlarına sahip bölgeler olarak geliştiği söylenebilir.

Vişne üretimi incelendiğinde ise giderek artan oranda üretimi ile Antalya ve Konya illerindeki üretimin arttığını, diğer illerdeki üretimlerde ise ciddi oranlarda dalgalanmalar meydana geldiği görülür (Çizelge 5.15).

Çizelge 5.15. Türkiye'de başlıca iller itibariyle vişne üretiminin dağılımı (ton)

Yıllar	Afyonkarahisar	Kütahya	Konya	Isparta	Bursa	Ankara	Antalya	Tokat	Diğer	Türkiye
2008	42.221	25.471	20.183	9.580	2.807	28.613	4.182	9.347	43.031	185.435
2009	43.357	24.755	22.595	10.778	3.238	29.128	4.329	7.945	46.580	192.705
2010	44.534	24.346	30.257	8.734	3.257	29.424	4.332	6.257	43.848	194.989
2011	42.409	17.973	25.908	8.163	3.744	28.071	5.839	6.000	44.127	182.234
2012	45.981	16.669	24.508	8.204	3.775	27.698	5.278	9.453	44.877	186.443
2013	35.163	18.604	25.882	9.752	3.712	28.183	5.506	7.729	45.221	179.752
2014	46.928	19.755	33.346	8.900	2.692	19.410	9.093	3.892	38.561	182.577
2015	40.794	26.484	28.650	5.571	3.181	18.732	7.743	7.746	44.599	183.500
2016	46.624	30.516	26.966	11.109	3.228	17.547	8.914	6.268	41.328	192.500
2017	42.273	26.856	30.164	9.336	3.249	11.756	9.126	7.001	42.113	181.874

Kaynak: TUİK,2019

Türkiye'de vişne üretiminde yıllar içerisinde ciddi oranlarda dalgalanmalar vardır. Bu dalgalanmaların iklim verilerindeki değişimler sonucu meydana geldiği bilinmektedir. Vişne üretimi ilkbahardaki iklim değişikliklerinden ciddi oranda etkilenen bir meyvedir. Özellikle çiçeklenme döneminde meydana gelen don olaylarının üretimi etkilediği, geçit bölgelerinde yoğunlaşan vişne üretiminin ise bu iklimsel değişimlere hassas olduğu görülmektedir. Bu nedenle üretim yıllar itibariyle çok ciddi oranda değişime uğradığı görülür. Bununla birlikte yeni üretim bölgelerinden olan Antalya ve Isparta illerinde ise üretimin düzenli bir artış gösterdiği görülmektedir. Üretimin illere göre oransal dağılımına bakıldığında en yüksek payın Afyonkarahisar ilinde olduğu bunu Konya ve Kütahya illerinin izlediği (Çizelge 5.16)'da görülmektedir.

Çizege 5.16. Türkiye'de İllere Göre Vişne Üretiminin Dağılımı (%)

Yıllar	Afyonkarahisar	Kütahya	Konya	Isparta	Bursa	Ankara	Antalya	Tokat
2008	22,77	13,74	10,88	5,17	1,51	15,43	2,26	5,04
2009	22,50	12,85	11,73	5,59	1,68	15,12	2,25	4,12
2010	22,84	12,49	15,52	4,48	1,67	15,09	2,22	3,21
2011	23,27	9,86	14,22	4,48	2,05	15,40	3,20	3,29
2012	24,66	8,94	13,15	4,40	2,02	14,86	2,83	5,07
2013	19,56	10,35	14,40	5,43	2,07	15,68	3,06	4,30
2014	25,70	10,82	18,26	4,87	1,47	10,63	4,98	2,13
2015	22,23	14,43	15,61	3,04	1,73	10,21	4,22	4,22
2016	24,22	15,85	14,01	5,77	1,68	9,12	4,63	3,26
2017	23,24	14,77	16,59	5,13	1,79	6,46	5,02	3,85

Türkiye'de önemli bir meyve üretim bölgesi olan Akşehir gölü havzası vişne üretiminde olduğu gibi kiraz ve diğer meyve türlerinde de başı çekmektedir. Bu havzada üretilen vişne ve kirazın kalitesinin oldukça yüksek olduğu bilinmektedir. Her iki türden meyvenin de başarıyla yetiştirildiği havzada ürün kalitesi üst seviyededir. Hem Afyonkarahisar hem de Konya illerinin sınırları içinde yer alan havzada ülkede yetiştirilen vişnenin nerede ise yarısı bulunmaktadır. Havza, Sultandağları sıra dağları silsilesinin yamaçlarından göle kadar uzanan engebeli alanlarda başarıyla yapılmaktadır.

6. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

6.1 İncelenen İşletmelerde Nüfus ve İşgücü Varlığı

Milletlerin ekonomik, siyasi ve sosyal yaşamında, nüfusun nitelik ve nicelik bakımından durumu önemli rol oynar (Esengün, 1990). Ekonomik yasamın yaratıcısı insan olduğu için, nüfusla ekonominin ilişkisi fazladır. Nüfus bir taraftan üretimin önemli unsurlarından birisi olan emek arzını meydana getirmekte, diğer taraftan çeşitli mallara karsı talep oluşturmaktadır. Bu nedenle bir ülkenin ekonomik yapısının oluşmasında nüfusun miktarı ve niteliklerinin önemli fonksiyonu bulunmaktadır (İnan, 1994).

Tarım işletmesi ve üretici ailesi arasında sıkı ve yakın ilişkiler bulunması ve özellikler tarım işletmelerinde kullanılan işgücünün asıl kaynağının aile nüfusu oluşu nedeniyle, incelenen işletmelerdeki nüfus özelliklerinin incelenmesi yararlı görülmektedir (Akay ve Esengün, 1996). Bu çalışma da tarımsal etkinlik üzerindeki etkilerinin açığa çıkarılması amacıyla, nüfus özelliklerinin ayrıntılı biçimde açıklanması gerekli görülmüş ve ilgili çizelgeler düzenlenmiştir (Çizelge 6.1).

Çizelge 6.1. İncelenen işletmelerde nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı

	7-14		15-49		50-+		Toplam		
	Sayı		Sayı		Sayı		Sayı		Sayı
	E	K	E	K	E	K	E	K	E+K
Nüfus varlığı	0,09	0,21	0,65	0,74	0,65	0,65	1,38	1,59	2,97
Toplam Nüfusa Oranı	2,97	6,93	21,78	24,75	21,78	21,78	46,53	53,47	100,00
Yaş Gruplarının Toplam Nüfusa Oranı	9,90		46,54		43,56				100,00
Aile İşgücü Varlığı (EİB)	0,05	0,11	0,75	0,48	0,48	0,32	1,28	0,91	2,19

Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında 0-6 yaş grubu nüfusun olmadığı saptanmıştır. Nitekim yapılan bazı çalışmalarda da ilçenin göç veren bir yapıda olduğu görülmektedir (Anonim,2014). Vişne üretiminde bulunan çiftçilerin daha çok ergin yaşta bireyler olduğu ve vişne üretimini bunların sürdürdüğü görülmüştür. Bunda vişne üretiminin diğer tarımsal faaliyetlere göre daha az bakım isteğinin etkili olduğu belirlenmiştir. İncelenen işletmelerde 7-14 yaş grubu nüfusun %9,90, 15-49 yaş grubu nüfusun %46,53 ve 50 yaş üzeri nüfusun ise toplam nüfusun %43,56'ısını oluşturduğu görülmektedir. Bu nüfus varlığı da vişne üretiminde bulunan üreticilerin daha yaşlı insanlardan oluştuğunun göstergesidir. Diğer yandan 15-49 yaş grubunda

olan aktif işgücünün toplam nüfus içindeki oranının yüksek olması üretimde kullanılan işgücünün yeterliliği açısından iyidir.

İncelenen işletmelerde aile işgücü varlığı toplam erkek işgücü birimi olarak 2,19 tespit edilmiştir. Bu birim işletmelerin işgücü varlığı olarak yetersiz bir durumda olduğunu göstermektedir. Vişne yetiştiriciliği çok fazla işgücüne ihtiyaç duymamakla birlikte, hasat dönemi içinde makinalı hasadın yapılamaması nedeniyle yoğun bir işgücünü gerektirmektedir. Zira vişnenin olgunlaşması ile hasadının arasında geçen süre 2-3 hafta arasındadır. Bu süre içinde hasat yapılamadığı takdirde vişne ürününün değerlendirilmesi mümkün değildir. İşletmeler bu nedenle özellikle hasat döneminde yoğun işgücüne gereksinme duyar. Zaten işletme masrafları incelendiğinde de görülebileceği gibi işçilik ücretlerinin vişne üretiminde büyük yer kapladığı görülür. Diğer taraftan vişne yetiştiriciliğinde bakım ve kültürel işlemlerin diğer tarımsal faaliyetlere göre daha az olduğu bu nedenle de üretim faaliyetlerinin yan dal üretimi şeklinde gerçekleştiği görülmektedir.

Tarım işletmelerinde enerji veya işgücünü sağlayan iki kaynak bulunmaktadır. Bunlardan birisi işletmeci ve ailesi, diğeri de yabancı isçilerdir (Karagölge ve ark., 1995). Tarımsal faaliyet mevsimlik olduğundan, tarım islerini ancak yılın belirli zamanlarında yapmak gerektiğinden, zaman yetersizliği ve is yoğunluğu nedeniyle is azamilerinin ortaya çıkması, bazen kalifiye ve deneyimlerine göre belirli nitelikteki elemana ihtiyaç duyulması ya da gerekli alet-ekipmanın işletmede mevcut olmaması gibi nedenler işletmede ücretli is gücü tutma sorumluluğunu ortaya çıkarmaktadır. İncelenen işletmelerde işgücü mevcudu belirlenirken önce aile işgücü potansiyeli tespit edilmiş ve daha sonra potansiyel işgücünün kullanım durumu incelenmiştir. İşletmelerde aile işgücü mevcudu ve kullanım durumu ile ücretli işgücü kullanım durumu, ortaya konulmuştur.

Çizelge 6.2. İncelenen İşetmelerde Hane Halklarının Eğitim ve Sosyal Güvence Durumu (Sayı,%)

İncelenen İşletmelerdeki Bireylerin Eğitim Durumu (Sayı, %)						Sosyal Güvence Durumu				
Okur Yazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Toplam	Emekli Sandığı	Yeşil Kart	Bağkur	SSK	Güvencesi yok
-	31	14	37	19	101	10	1	16	6	1
-	30,69	13,86	36,63	18,81	100,00	29,41	2,94	47,06	17,65	2,94

İncelenen işletmelerde nüfusun eğitim durumuna bakıldığında %30,69 kişinin ilkokul, %13,86 kişinin ortaokul, %36,63 kişinin lise ve %18,81 kişinin ise üniversite mezunu olduğunu görülmüştür. Bu nüfusun sosyal güvenlik durumları incelendiğinde ise 10 kişinin emekli sandığı, 1 kişinin yeşilkart, 16 kişinin BAGKUR emeklisi, 6 kişinin sigortalı olduğu tespit edilmiştir. İncelenen işletmelerden sadece birinde sağlık güvencesinin olmadığı tespit edilmiştir.

6.2. İşletmelerin Sermaye Yapısı

Üretime tahsis edilmiş tüm servet unsurlarından oluşan sermaye, tabiat ve emek yanında önemli bir üretim faktörüdür. İncelenen işletmelerde sermayenin fonksiyonlarına göre sınıflandırılması esas alınmıştır (Erkuş, 1979). Mal ve hizmet üretimi için gerekli işgücü, sermaye, tabiat ve teşebbüs diye adlandırılan dört üretim faktöründen biri olan sermaye; işletmelerin kurulması, faaliyetlerinin sürdürülmesi ve işletmenin amacına ulaşabilmesi için varlığı zorunlu olan para ve malların tümünü ifade etmektedir (Karacan, 1991). Tarımsal üretime katılan sermaye faktörü toprak ve işletme sermayesi olarak iki bölümde incelenebilir. Tarım işletmelerinin rantabl çalışabilmeleri için bu iki sermaye grubunun işletme türlerine göre belirli bir oransal değerde olması gerekir. Türkiye'de yapılan tüm araştırmalar toprak sermayesini işletme sermayesine oranla toplam sermaye oluşumunda daha büyük payının olduğunu ortaya koymuştur (Sivaslıgil, 1990). Farklı işletme büyüklük gruplarında tüm sermaye unsurlarının ayrı ayrı incelenmeleri işletmelerin ekonomik yapılarının ve faaliyet sonuçlarının ortaya konulması ve analizi açısından önem arz etmektedir. Bu itibarla bu araştırmada incelenen işletmelerin sermaye yapıları belirlenirken tarım işletmeciliği araştırmalarında en çok kullanılan sermayenin fonksiyonlarına göre sınıflandırılması esas alınmış ve incelenmiştir.

6.2.1. Aktif Sermaye

İncelenen işletmelerde aktif sermaye, arazi ve işletme sermayesinden oluşmakta ve işletmelerin tarımsal üretimde kullandıkları tüm servet unsurlarını içermektedir. Arazi sermayesi toprak, bitki, arazi ıslahı sermayesi olarak sınıflandırılmış ve toprak sermayesi çiftçi beyanları esas alınarak yerel alım satım bedelleri üzerinden hesaplanmıştır.

6.2.1.1. Arazi Sermayesi

Tarım işletmelerinde arazi veya diğer ismiyle çiftlik sermayesi çıplak düzeyde toprak varlığı ile topraktan ayrılamayacak şekilde bulunan arazi ıslahı, binalar, toprağa bağlı bitkiler, av hayvanları, işletmede tesis edilen balık varlıkları ve haklardan oluşmaktadır (Oğuz ve Bayramoğlu, 2014). Arazi sermayesi genellikle miras, hediye, mübadele, kiracılık, ortakçılık, satın alma veya iskân yolu ile edinilmektedir. Arazi sermayesi kendi içinde 5 farklı kısımda incelenebilmektedir. Bunlar; toprak, arazi ıslahı, bina, bitki, av ve balık sermeye unsurlarından meydana gelmektedir.

Tarım işletmelerinde en önemli sermaye gurubunu meydana getiren toprak sermayesi, diğer birçok tarım işletmesinde olduğu gibi araştırma yapılan vişne işletmelerinde de ana sermaye unsurunu meydana getirmektedir. Anket yapılan işletmelerde vişne üretimi yapılan alanların işletmenin mülk arazisi olup, ortak ya da kiracılık şeklinde bir üretim biçimine rastlanmamıştır. İncelenen işletmelerin ortalama toplam arazi sermayesi 32.441,17 olarak tespit edilmiştir.

İncelenen işletmelerde arazi ıslahı bağlamında sermaye unsuru olarak en fazla görülen yatırım, bahçelere yapılan çit ile daimi biçimde döşenen damla sulama sistemlerinden oluşmaktadır. Damla sulama sistemlerinin toplam arazi ıslahı sermaye unsurları içindeki oranı %74,88'dir. Kalan %25,12'si ise bahçelerin hem korunması hem de diğerlerinden ayrılması amacıyla yapılan çit ve duvarlardan meydana geldiği görülmüştür.

İncelenen işletmelerde bina sermayesi 85.000 TL olarak hesaplanmıştır. Hemen her işletmede yaşam alanı olarak bina bulunmaktadır. Ancak bu binaların hem tarımsal faaliyetlerin sürdürüldüğü işyeri gibi kullanılması hem de yaşam alanı olarak birlikte kullanılması söz konusudur.

İncelenen işletmelerde en önemli sermaye unsurlarından birisi de bitki varlığıdır. Zira vişne ağaçları üretimin asli unsurlarından birisini meydana getirmektedir. İşletmelerde vişne ağaçlarının değerinin hesaplanmasında çıplak arazi değerinden, vişne bahçesi olarak mevcut değerinin çıkarılması sonucunda vişne ağaçlarının bedeli ortaya çıkmıştır. Böylece hesaplanan değer ortalama 1.647,06 TL olarak bulunmuştur. Aslında çiftçi gözüyle vişne ağaçlarının değeri yüksek değildir. Bunda vişne ağacının yetişmesinde çok fazla ağacın müşkülpesent bir ağaç olmasının etkisi vardır. Zira

vişnenin anavatanı Türkiye'dir. Bu nedenle hemen her yerde ve kolay biçimde yetiştirilmesi mümkündür.

Arazi sermayesi unsurlarından bir diğeri de av ve balık sermayesidir. Her ne kadar yörede av hayvanları ve avcılık yaygın olsa da bunun değerinin hesaplanması mümkün olmamıştır. Bu nedenle incelenen işletmelerde av ve balık sermayesi ihmal edilmiştir.

6.2.1.2. İşletme Sermayesi

İşletme sermayesi, arazi ya da çiftlik sermayesinin verimliliğini artırmakta olup, sabit ve döner işletme sermayesi olarak iki alt gurupta incelenmektedir (Oğuz ve Bayramoğlu,2014). Sabit işletme sermayesi hayvan ve alet makine varlıkları olarak değerlendirilmektedir. İncelenen işletmelerde hayvan varlıkları bulunmamaktadır. Zira hayvancılık işletmeleri sürekli ve daha çok işgücüne ihtiyaç duymaktadır. Oysa incelenen işletmelerde yeterli ve sürekli işgücü varlığı yoktur. Bu nedenle işletmeler hem hayvancılık hem de vişne üretimi yapamamaktadır. İşletmelerde sabit işletme varlıkları içinde bulunan alet ve makine sermeyesi ise (Çizelge 6.3)'te verilmiştir.

Çizelge 6.3. İncelenen işletmelerde alet makine sermayesi

	TL	%
Traktör	8.823,53	51,90
Römork	2.382,35	14,01
Pulluk	808,82	4,76
Kazayağı	147,06	0,87
Motopomp	117,65	0,69
Diskaro Goble	147,06	0,87
Tırmık	750,00	4,41
Goble	750,00	4,41
Sulama Ekipmanı	2.514,71	14,79
Çapa Makinası	558,82	3,29
Toplam	17.000,00	100,00

Alet makine sermayesi incelendiğinde en büyük varlığın traktöre ait olduğu bunu bahçelerin sulanmasında kullanılan ekipmanlar ile römorkun izlediği görülmektedir. Ayrıca işletmelerde bahçe işlerinde kullanılmak üzere pulluk, goble, tırmık benzeri araç gereçlerin bulunduğu, vişne üretim sezonunda ise hasatta kullanılan

kasa benzeri araç gereçlerin komisyoncular ya da meyve suyu tesislerine ürün sağlayan aracılar tarafından temin edildiği görülmektedir.

İşletme sermayesini oluşturan en önemli varlıklardan birisi de döner işletme sermayesidir. Döner işletme sermayesi işletmenin faaliyetlerinin daha etkin ve verimli yapılmasında önemi olan bir sermaye unsurudur. İncelenen işletmelerde bu bağlamda yeterli olup/olmaması durumu, işletmelerin vişne üretiminden diğer faaliyetlere yönelmesinden dolayı yeterli olmadığı kanaatini oluşturmuştur. İşletmeler para ve benzeri varlıklar konusunda bilgi vermekten kaçınmakta, bu konuda hep borçlu olduklarını ifade etmektedirler. Ancak borç konusunda da yeterli bilgiyi vermemektedirler. Böylece işletmelerde döner varlıklar hesaplanırken sadece depoda bulunan gübre, ilaç gibi varlıkların değerleri alınmıştır. Vişne işletmelerinde ortalama 3 bin TL'nin altında bir değerde gübre, ilaç, mazot gibi varlıkların bulunduğu görülmüştür (Çizelge 6.4).

Çizelge 6.4. İncelenen işletmelerde ambar varlığı (TL,%)

		TL	%
Gübre	Kimyasal Gübre	241,18	8,18
	Çiftlik Gübresi	-	-
Yiyecek Maddeleri		503,82	17,09
Yakacak	Odun	616,18	20,90
	Kömür	1.198,38	40,65
Pazarda Satılacak Ürün	Buğday	270,59	9,18
	Arpa	117,65	3,99
Toplam Ambar Varlığı		2.947,79	100,00

Bu çalışmada işletmelerde bulunan ambar varlığı 2.947,79 TL'dir. Ambarın %61,55'ini yakacak bağlamında odun ve kömür oluşturmaktadır. Kalan miktarın %17,09'unu kışlık yiyecekler ve kalanları da diğer malzemeler oluşturmaktadır.

İncelenen işletmelerde aktif sermayenin dağılımı Çizelge 6.5'te verilmiştir. Çizelgeden görülebileceği gibi en yüksek değeri arazi varlığı almaktadır. Yapılan birçok çalışmada da benzer durum görülmüştür. Nitekim Sarıaltın (2019) tarafından yapılan "Karaman İli Ermenek İlçesinde Kiraz Üretimi Yapan İşletmelerin Ekonomik Analizi" isimli çalışmada da %77,68 olarak bulunmuştur. Bu durum birçok tarım işletmesinde aynı şekildedir. Zira tarım işletmeleri torağa bağlı olarak üretim faaliyetinde bulunan işletmeler şeklindedir. Böylece toprak diğer bir deyişle arazi varlıkları işletmelerin ana varlık kalemlerini meydana getirmektedir.

Çizelge 6.5. Aktif Sermayenin Dağılımı

Sermaye Grupları		TL	%
Arazi Sermayesi	Toprak	32.441,18	20,46
	Arazi Islahı	39.455,88	24,89
	Bina	85.000,00	53,61
	Bitki Sermayesi	1.647,06	1,04
	Toplam	158.544,12	98,96
			88,82
Sabit İşletme Sermayesi	Alet- Makine	17.000,00	100,00
	Toplam	17.000,00	100,00
			9,52
Döner İşletme Sermayesi	Malzeme ve Mühimmat Sermayesi	2.947,79	100,00
	Para Sermayesi	0,00	0,00
	Toplam	2.947,79	100,00
			1,65
Toplam İşletme Sermayesi		19.947,79	100,00
Toplam Aktif Sermaye		178.491,91	100,00

6.2.2. Pasif Sermaye

İncelenen işletmelerde pasif sermaye, işletmede kullanılan yabancı ve öz sermayeden oluşmaktadır. İşletmelerin aktif sermayesinde kiraya tutulan arazi değerleri de indi borçlar olarak pasif varlıklar içerisinde bulunmaktadır. Açık bir şekilde ifade edilecek olursa pasif sermaye, yabancı sermaye ile öz sermayenin toplamıdır. Pasif sermayenin yapısı işletmenin mali yapısı hakkında bilgi vermektedir. İşletmede kullanılan yabancı ve öz sermaye pasif sermayenin unsurlarıdır, bir işletme açısından düşünüldüğü zaman ise işletme bilançosunun aktifi işletmenin mevcudiyetini gösterirken, pasif sermaye bunların hangi kaynaklardan elde edildiğini göstermektedir. Kısacası pasif sermaye bilançoda gösterilen borç ve yükümlülük toplamıdır. Vişne üretiminde bulunan işletmelerde kiracılık ve ortakçılık yoluyla üretim gerçekleşmediği için pasif sermaye hesaplanmamıştır.

6.3. Vişne İşletmelerinin Ekonomik Faaliyet Sonuçları

6.3.1. İşletmelerde Gayrisafi Üretim Değeri

İncelenen tarım işletmelerinde gayrisafi üretim değeri bir yıllık tarımsal faaliyet sonucu elde edilen bitkisel ve hayvansal ürünlerin değeri ile yıl içerisinde meydana gelen prodüktif demirbaş artışları toplanarak bulunmaktadır (Erkuş, 1979). Araştırılan

işletmelerde bitkisel üretim değeri 9.386,76 olarak hesaplanmıştır. İncelenen işletmeler vişne üretim faaliyeti ile iştigal eden işletmelerden oluşmaktadır. Hayvansal üretim değeri ise bulunmamaktadır. Gayri safi üretim değerinin tamamını ise vişne satışından elde edilen bitkisel üretim değeri oluşturmaktadır.

6.3.2. Gayri Safi Hâsıla

Gayri safı hasıla gayri safi üretim değerine, işletme dışı tarımsal gelir ve konut kira bedelinin eklenmesi ile elde edilmiştir. İşletme dışı tarımsal gelire aile işgücü ve makine gücünün diğer işletmelerdeki tarımsal işlerde çalışmaları karşılığında elde ettikleri gelirler de dahildir (Alkan, 2007). İncelenen işletmelerde gayri safi üretim değeri ortalama işletme başına 9.386,76 TL olarak hesaplanmıştır. Gayrisafi üretim değeri vişne satış gelirlerinden oluşmuştur.

Çizelge 6.6. İncelenen işletmelerde Gayri Safi Hasıla

Sermaye Grupları	TL
GSÜD	9.386,76
İşletme Dışı Tarımsal Gelir	-
Konut Kira Bedeli	4.000,00
İşletme Başına GSH	13.386,76

Gayri safi hasıla içine çiftçinin ikamet ettiği ya da işletme faaliyetlerini sürdürdüğü konutun kira bedeli de dahil edilmelidir (Erkuş, 1979), buna göre vişne üreten işletmelerin 9.386,76 TL tutarındaki gayri safi üretim değeri ve işletmelerin yıllık konut kira bedelleri toplanarak hesaplandığında ortalama 13.386,76 TL tutarındaki gayri safi hasıla değerine ulaşılabilir.

6.4. İncelenen Vişne İşletmelerde Masraflarının Yapısı

6.4.1 İşletme Masrafları

Gayrisafi hasılayı elde etmek için yapılan masraflar toplamı, işletme masrafları vermekte olup, işletmenin başarısını ölçmede bir kriter olarak değerlendirilmektedir. İşletme masraflarının hesaplanmasına aktif sermayenin faizi de dahil edilmiştir. İşletme masrafları değişen masraflar ve sabit masraflar olmak üzere iki gruptan meydana gelmektedir.

Çizelge 6.7. İncelenen işletmelerde işletmen masraflarının dağılımı (TL,%)

Sermaye Grupları	TL	%
Değişen Masraflar	2.679,46	25,72
Sabit Masraflar	7.737,57	74,28
İşletme Masrafları	10.417,02	100,00
Aktif Sermayeye Oranı (%)	5,84	

Vişne üretim maliyetinde en büyük unsuru sabit gider (%74,28) kalemleri oluşturmaktadır. Değişken giderlerin az olması vişne üretiminin çok yıllık bir üretim faaliyeti olmasından kaynaklanmaktadır. Zira ilk tesis giderleri dışında işletilmesinin yıllık bakım ve üretim masrafları yer almaktadır. Bu şekilde bir üretim faaliyeti olan vişnenin diğer birçok tarımsal üretim faaliyetine göre daha az masraflı bir üretim şekli olduğundan söz edilebilir. Çalışılan işletmelerde işletme masrafı 10.417,02 TL olarak hesaplanmıştır. Bunun %25,72'si değişen masraflar, %74,28'i ise sabit masraflardan oluşmaktadır.

6.4.2. Sabit Masraflar

İncelenen işletmelerde sabit masraflara amortisman giderleri ile aile işgücü ücret karşılığı dahil edilmiştir. Vişne üretiminde daimi işgücü kullanılmamakla birlikte gerek hasat gerekse diğer kültürel işlemlerde geçici yabancı işgücü kullanılmakta, birçok iş ise aile bireyleri tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle aile işgücünün varlığı işletmelerde vişne üretiminin sürdürülebilirliği açısından önemli olmaktadır. İncelenen işletmelerde ortalama amortisman giderleri ile aile işgücü ücret karşılıkları Çizelge 6.8'de gösterilmiştir. Çizelgeden izlenebileceği gibi amortisman giderleri %98,36 oranında pay alırken, aile işgücü ücret karşılığının oranı %1,64 oranında kalmaktadır. Bu durum incelenen yörede yeterli oranda aile işgücünün olmadığını göstermektedir. Nitekim çiftçilerle yapılan görüşmelerde üreticilerin vişne üretiminden vazgeçerek başka alanlara yöneldikleri gözlenmiştir.

Çizelge 6.8. İncelenen işletmelerde sabit masraflar (TL,%)

Sermaye Grupları	TL	%
Amortisman Masrafları	7.610,84	98,36
Aile İşgücü Ücret Karşılığı	126,73	1,64
Toplam	7.737,57	100,00

İncelenen işletmelerde aktif varlıkların amortismanları hesaplanmıştır. En önemli varlık olan arazinin diğer bir deyişle toprağın amortismanı yoktur. Ancak diğer varlıkların amortismanları hesaplandığında en büyük payın çiftçinin ikametini de sağlayan binalara ait olduğu bunu kullanılan alet makinelerle, bahçelerin korunmasına ve sulanmasına katkı sağlayan arazi ıslahına ait olduğunu görebiliriz. Yapılan hesaplamalara göre amortismanların dağılımı Çizelge 6.9'da gösterilmiştir. Sermaye grupları içerisinde amortisman masrafları arazi ıslahı (damla sulama + çit) %20,74'ünü, alet makine sermayesinin amortismanı ise %22,34 oranında yer almakta, toplamda ise 7.610,84 TL değerine ulaşmaktadır.

Çizelge 6.9. İncelenen işletmelerde amortisman masraflarının dağılımı

Sermaye Grupları	TL	%
Arazi Islahı	1.578,24	20,74
Tesis Amortismanı	82,60	1,09
Alet-Makine	1.700,00	22,34
Bina Amortismanı	4.250,00	55,84
Toplam	7.610,84	100,00

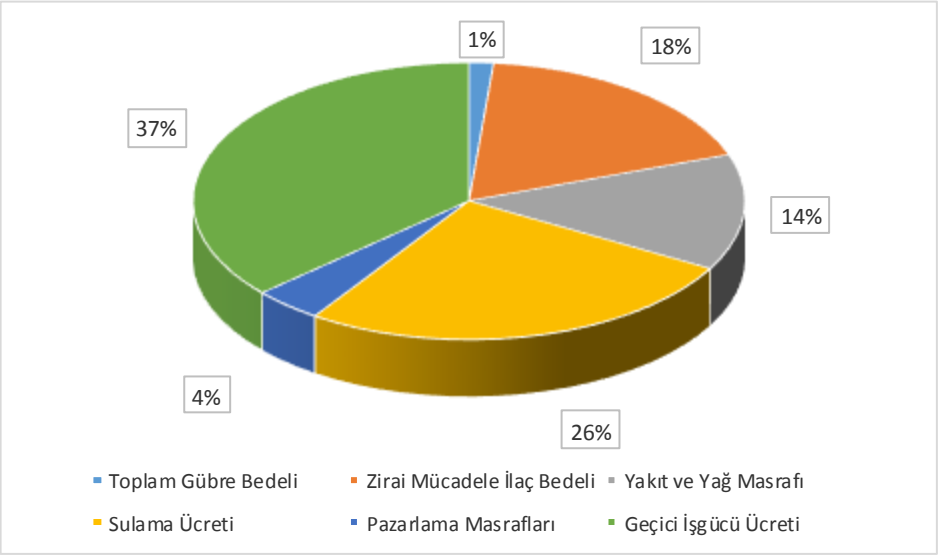
6.4.3. Değişen Masraflar

Değişen masraflar üretim hacmine bağlı masraflardır. Bu masraflar üretim faaliyetlerine göre farklılık göstermektedir. Bitkisel üretimde kullanılan tohum, fidan, fide, gübre, mücadele ilacı ve diğer materyallerin masrafları çiftlik avlusu üzerinden değerlendirilir. İncelenen işletmelerde değişen masraflar kalemleri içinde fidan bedeli bulunmamaktadır. Bahçe oluşturulmasında ya da bahçelerin devamının sağlanmasında az oranda fidana ihtiyaç vardır. Çünkü üreticiler bahçelerinde kuruyan ya da yenilenen fidanları kendi imkânları ile üretmektedirler. Fidanlar daha çok vişne çöğürlerinden elde edilmekte olup, idris ya da diğer çöğürlerle kurulan bahçelerde yenileme vişne çöğürleri ile yapılmaktadır. Diğer taraftan bahçelerde ürün sigortası ya da bahçelerin sigortalanması işlemi yapılmamaktadır. Bu nedenle işletmelerde sigorta gideri bulunmamaktadır.

Çizelge 6.10. İncelenen işletmelerde değişen masrafların dağılımı

Masraf Unsurları	TL	%
Toplam Gübre Bedeli	38,16	1,42
Zirai Mücadele İlaç Bedeli	486,47	18,16
Yakıt ve Yağ Masrafı	363,06	13,55
Sulama Ücreti	704,12	26,28
Pazarlama Masrafları	108,24	4,04
Geçici İşgücü Ücreti	979,41	36,55
Toplam	2.679,46	100,00

Değişen masrafların oranları incelendiğin de geçici işgücü ücreti yüzde %36,55 ile ilk sıradadır. Bunu ikinci sırada %26,28 sulama ücreti izlemektedir. Zirai mücadele masrafları ise %18,16'sını oluşturmaktadır.

Şekil 6.1.İncelenen işletmelerde değişen masrafların dağılımı

6.5. Saf Hasıla

Gayri saf hâsıla değeri içerisinden toplam işletme masrafları çıkarıldığı zaman saf hâsıla bulunmaktadır. Çalışılan işletmelerde saf hâsıla 2.969,74 TL'dir. Gayrisafi hasılanın aktif sermayeye oranı ise %1,66 dür.

Çizelge 6.11 İncelenen işletmelerde Saf Hasıla (TL,%)

Sermaye Grupları	TL
GSH	13.386,76
İşletme Masrafları	10.417,02
Saf Hasıla	2.969,74
Aktif Sermaye Oranı(%)	1,66

6.6. Brüt Kar

Brüt kar gayrisafi üretim değeri toplamından, değişen masraflar toplamı çıkarılarak hesaplanır. Çizelge 6.12'de işletmelerin brüt kar rakamları gösterilmektedir. Çalışılan işletmelerde işletme başına brüt kar 6.707,31 TL olarak hesaplanmıştır. GSÜD'nin %28,5 toplam değişen masraflar kapsarken, %71,5'ini brüt kar oluşturmaktadır.

Çizelge 6.12. İncelenen işletmelerde brüt kar (TL)

Sermaye Grupları	TL
GSÜD	9.386,76
Toplam Değişen Masraflar	2.679,46
Brüt Kar	6.707,31

6.7. Tarımsal Gelir

Tarım işletmelerinde müteşebbisin başarı derecesini ortaya koyma bakımından önem taşıyan tarımsal gelir, saf hasıladan borç faizleri ile kiraya tutulan arazi için ödenen payların çıkarılması ile kalan sonuca aile işgücü ücret karşılığının eklenmesi ile bulunmuştur (Erkuş, 1979). Çalışma alanındaki işletmelerde işletme başına tarımsal gelir 3.096,47 TL'dir. Öz sermaye rantı saf hasıladan borç faizleri ve kiraya tutulan arazi bedelinin çıkartılması ile bulunmaktadır. İşletmelerin borçlu olmadıkları gözlemlenmiştir. İncelenen işletmelerde aile işgücü ücret karşılığı 126,73 TL olarak bulunmuştur.

Çizelge 6.13. İncelenen işletmelerde tarımsal gelir

Sermaye Grupları	TL
Saf Hasıla	2.969,74
Borç Faizleri ve Kira Bedeli	-
Öz sermaye rantı	2.969,74
Aile İşgücü Ücret Karşılığı	126,73
Tarımsal Gelir	3.096,47

6.8. Tarım İşletmelerinde Mali Oranlar

Araştırılan işletmelerde rantabilite, mali rantabilite, ekonomik rantabilite ve sermaye devir oranı hesaplanmıştır. Rantabilite unsuru, SH'nin, GSH'ya oranı olarak tanımlanmaktadır. Rantabilite mutlak değer değil, nisbi değerdir. Araştırılan işletmelerde rantabilite faktörü %22,18 olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 6.14. İncelenen işletmelerde rantabilite faktörü (TL)

	TL
Saf Hasıla	2.969,74
Gayrisafi Hasıla	13.386,76
Rantabilite Faktörü	22,18

Mali rantabilite net kar ile öz sermaye rantının toplamının öz sermayeye oranıdır. Ayrıca mali rantabilite öz sermayenin karlılığını ölçen bir orandır. İncelenen işletmelerde bu oran 1,66 olarak bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalarda işletmelerin varlıklarına bağlı olarak mali rantabilite oranı farklılık göstermektedir. Nitekim Sarıaltın tarafından yapılan Karaman İli Ermenek İlçesinde Kiraz Üretimi Yapan İşletmelerin Ekonomik Analizi isimli çalışmada 17,59 olarak bulunmuştur. Başka bir çalışmada ise Seydişehir İlçesinde Nohut Yetiştiriciliği yapılan işletmelerde ise 38,43 olarak bulunmuştur. Görüldüğü gibi mali rantabilite ürüne, yöreye yapılan tarımsal faaliyetlere göre farklılıklar göstermektedir.

Çizelge 6.15. İncelenen işletmelerde mali rantabilite (TL)

	TL
Safi Kâr	2.969,74
Öz Sermaye	178.491,91
Mali Rantabilite	1,66

Ekonomik rantabilite Saf Hasılanın, toplam işletme sermayesine oranıdır. İncelenen işletmelerde ekonomik rantabilite %1,66 olarak bulunmuştur.

Çizelge 6.16. İncelenen işletmelerde ekonomik rantabilite (TL)

	TL
Saf Hasıla	2.969,74
Toplam İşletme Sermayesi	178.491,91
Ekonomik Rantabilite	0,02

Çizelge 6.17'de çalışılan işletmelerde sermaye devir oranı hesaplanmıştır. Sermaye devir oranı GSÜD'nin toplam yatırım sermayesine bölünmesi ile bulunmaktadır. GSÜD 9.386,76 TL toplam işletme sermayesi ise 178.491,91 TL'ye oranlanmasıyla sermaye devir oranı bulunmuştur. Buna göre vişne üreten işletmelerde sermaye devir oranı 5,26 olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 6.17. İncelenen işletmelerde sermaye devir oranı

	TL
GSÜD	9.386,76
Toplam İşletme Sermayesi	178.491,91
Sermaye Devir Oranı	5,26

6.9. Vişne Üretim sürecinde karşılaşılan sorunlar ve uygulanan faaliyetler

İncelenen işletmelerde üreticilerin %23,53'ü 30 yıldır tarımsal faaliyette bulunmaktadır. İşletmelerde üreticilerin %17,65'i 35 yıldır, %11,76'sı 50 yıldır, aynı şekilde %11,76'sı 20 yıldır tarımsal faaliyetlerle iştigal etmektedirler. Bu durum yöredeki çiftçilerin tecrübeli olduklarını göstermektedir. Diğer taraftan çiftçilerin hemen hepsinin ilave geliri olması, tarımsal faaliyetlerdeki uygulamaların profesyonelce yapılmasını güçleştirmektedir. Üreticilerin %5,88'i 25 yıldır, aynı şekilde %5,88'i de 45 yıldır tarımsal faaliyetlerini sürdürmektedir. İncelenen işletmelerde üreticilerin uzun yıllar boyunca üretim faaliyetlerinde bulunduğu görülmektedir (Çizelge 6.18).

Çizelge 6.18. İncelenen işletmelerde üreticilerin tecrübelerinin dağılımı

Yıllar	Sayı	Oran (%)
30	8	23,53
35	6	17,65
50	4	11,76
20	4	11,76
25	2	5,88
45	2	5,88
55	1	2,94
*Birden fazla şıkka cevap verildiği için oran toplamı 100'ü geçmektedir.		

6.9.1. İncelenen işletmelerde fidan temini

İncelenen işletmelerin %79,41'i kendi ürettikleri vişne fidanlarını kullanmaktadır. Yöredeki işletmeler çok uzun yıllar vişne üretimi yapmaktadır. Dolayısıyla vişne üretimi konusunda teknik konularda bilgi sahibidir. Farklı kurum ve kuruluşlardan daha çok işletmelerin yarıdan fazlası vişne fidanlarını kendileri üretmektedir. İşletmelerin %14,71'i ise çeşitli devlet kuruluşlarında vişne fidanı temin etmektedir. Özel firmalardan fidanlık temin eden işletmelerin oranı %11,76'dır. Ayrıca yöredeki şahıslardan fidanlık vişne temin eden üreticilerin oranı ise %2,94'tür.

Çizelge 6.19. İncelenen işletmelerde üreticilerin vişne fidanı temin yerlerinin dağılımı

	Sayı	Oran (%)
Kendim Ürettim	27	79,41
Devlet Kuruluşlarından	5	14,71
Özel Firmalardan	4	11,76
Şahıslardan	1	2,94
*Birden fazla şıkka cevap verildiği için oran toplamı 100'ü geçmektedir.		

İncelenen işletmelerde çiftçilerin üretilen vişne çeşidinden memnuniyet durumları Çizelge 6.20'de verilmiştir. Çalışma yapılan işletmelerin %8,82'si ürettiği vişne çeşidinden çok memnundur. Vişne üreten işletmelerinin 52,94'ü ise üretim yaptığı vişne çeşidinden memnun kaldığı görülmektedir. Üreticilerin %38,24'ü ise yetiştirdikleri vişne çeşidinden kısmen memnun olduğu görülmektedir. Görüldüğü üzere vişne üreten işletmeler ürettikleri vişne çeşitlerinden memnun oldukları görülmüştür (Çizelge 6.20).

Çizelge 6.20. İncelenen işletmelerin vişne üretiminden memnuniyetlerinin dağılımı

	Sayı	Oran (%)
Çok Memnunum	3	8,82
Memnunum	18	52,94
Kısmen Memnunum	13	38,24
Memnun Değilim	0	-
Hiç Memnun Değilim	0	-
Toplam	34	100,00

6.9.2. İncelenen işletmelerde vişne sulama yöntemleri

Yörede çalışma yapılan vişne işletmelerinin %91,18'i damla sulama yöntemini tercih etmektedir. Damla sulama yönteminin çiftçiler için birden çok avantaj sağladığı gözlemlenmiştir. Bunlar arasında; sulama maliyetlerinin azalması, üreticiler için zamandan tasarruf gibi avantajlar yer almaktadır. Damlama maliyetleri çiftçiler için dezavantaj olmasının yanı sıra çiftçiler damla sulama yönteminin avantajlarından daha çok yararlanmaktadır. Çalışma yapılan vişne işletmelerinin %17,65'i ise tava yöntemi ile sulama yapmaktadır (Çizelge 6.21).

Çizelge 6.21. İncelenen işletmelerde vişne sulama yöntemleri (%)

	Sayı	Oran(%)
Damla	31	91,18
Tava	6	17,65
*Birden fazla şıkka cevap verildiği için oran toplamı 100'ü geçmektedir.		

İncelenen işletmelerin %94,71'i sulama yöntemini belirlerken işgücünden tasarruf hususunu dikkate almaktadır. İşletmelerin %94,12'si sulama maliyeti az olan sulama yöntemini tercih etmektedir. Vişne işletmelerinin %91,18'i sulama suyunun yetersiz olması durumunu dikkate alarak sulama yöntemini tercih etmektedir. İşletmelerin %42,35'i ise yöredeki diğer çiftçilere göre sulama yöntemini belirlemektedir (Çizelge 6.22).

Çizelge 6.22. İncelenen işletmelerde sulama yöntemine karar verme şekli

	5	4	3	2	1	Ortalama	Oran
İşgücünden tasarruf için	3,97	0,71	-	0,06	-	4,74	94,71
Sulama maliyeti az olduğu için	3,97	0,71	-	-	0,03	4,71	94,12
Su yetersiz olduğu için	3,53	0,82	0,18	-	0,03	4,56	91,18
Diğer çiftçiler yaptığı için	0,15	-	0,97	0,71	0,29	2,12	42,35
5.Çok Önemli 4.Önemli 3.Kısmen Önemli 2.Önemli Değil 1.Hiç Önemli Değil							

İncelenen işletmelerin %97,06'sı sulama suyunu yöredeki bulunan baraj ve göletlerden temin etmektedir. İşletmelerin %5,88'i kanal suyunu kullanmaktadır. Akarsu ve dereleri kullanan işletmelerin oranı %2,94'tür. Çalışılan işletmelerde görülmektedir ki işletmelerin tamamına yakın bir kısmı baraj ve göletlerden su kaynağı olarak faydalanmaktadır (Çizelge 6.23).

Çizelge 6.23 İncelenen işletmelerde sulama suyu temin etme durumu (%)

	Sayı	Oran(%)
Baraj ve Göletler	33	97,06
Kanal Suyu	2	5,88
Akarsu - Dere	1	2,94
*Birden fazla şıkka cevap verildiği için oran toplamı 100'ü geçmektedir.		

6.9.3. İncelenen işletmelerde hastalık ve zararlıların belirlenmesi

İncelenen işletmelerin %55,88' ürünlerinde meydana gelen hastalıkların ve ortaya çıkan zararlıların belirlenmesinde Zirai Bayilerden yararlanmaktadır. Zirai Bayiler araştırma yapılan yörede büyük bir öneme sahiptir. İşletmelerin %47,06'sı hastalık ve zararlıları belirlemede kendini yeterli bulmaktadır. İşletmelerin %44,12'si ise Tarım ve Orman İlçe Müdürlüklerinden faydalanmaktadır. İşletmelerin %5,88'i ise Özel Tarım Danışmanlarından kalan %5,88'i de yöredeki diğer çiftçilerden fayda sağlamaktadır (Çizelge 6.24).

Çizelge 6.24. İncelenen işletmelerde hastalık ve zararlıların belirlenmesi

	Sayı	Oran(%)
Zirai Bayiler	19	55,88
Kendim Biliyorum	16	47,06
Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü	15	44,12
Özel Tarım Danışmanları	2	5,88
Diğer Çiftçi	2	5,88
*Birden fazla şıkka cevap verildiği için oran toplamı 100'ü geçmektedir.		

6.9.4. İncelenen İşletmelerde Budama

Yöredeki işletmeler vişne budaması yaparken başka birine ihtiyaç duymaktadır. Çok uzun yıllar vişne üretimi gerçekleştirdikleri için artık işletmeler vişne budaması konusunda her türlü bilgiye hakim durumundadır. İşletmelerin %70,59'u budama işlemini üretim sürecinin başından beri bilmektedir. İşletmelerin %26,47'si ise atadan kalma bilgilerle budama yapmaktadır. İşletmelerin %2,94'ü budama işlemini kursa giderek öğrenmiştir. İşletmelerin kalan %5,88'i ise budama konusunda komşularından bilgi sahibi olmuştur (Çizelge 6.25).

Çizelge 6.25. İncelenen işletmelerde budama yapılma durumu

	Sayı	Oran(%)
Kendisi	24	70,59
Atadan kalma bilgilerle	9	26,47
Kursa gittim	1	2,94
Komşudan öğrendim	2	5,88
*Birden fazla şıkka cevap verildiği için oran toplamı 100'ü geçmektedir.		

6.9.5. İncelenen İşletmelerde Edinilen Bilginin Kaynağı

İncelene işletmelerin %52,94'ü vişne üretiminde teknik bilgi açısından kendini yeterli bulmaktadır. İşletmelerin %35,29'u ise vişne üretimi konusunda kendini kısmen yeterli bulmaktadır. Yöredeki çalışma yapılan işletmelerin %2,94'ü kendini teknik bilgi konusunda tam olarak yeterli görmektedir. Kalan %2,94.2ü ise teknik bilgi açısından kendini hiç yeterli görmemektedir (Çizelge 6.26).

Çizelge 6.26. İncelenen işletmelerde vişne üretimi konusunda teknik bilgi durumu (%)

Tam olarak yeterli buluyorum		Yeterli buluyorum		Kısmen yeterli buluyorum		Yeterli bulmuyorum		Hiç yeterli bulmuyorum		Toplam	
Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
1	2,94	18	52,94	12	35,29	0	0	1	2,94	34	100,00

İncelenen vişne işletmelerinin %64,71'i karşılaştıkları sorunlar için İl ve İlçe Tarım Müdürlükleri'ne başvurmaktadır. Vişne işletmelerinin %61,76'sı ise yöredeki Zirai İlaç Bayilerinden bilgi edinmektedir. Yöredeki çalışma yapılan işletmelerin %35,29'u kendi edinmiş olduğu tecrübelerle karşılaştıkları sorunlar ile mücadele etmektedir. İşletmelerin %32,35'i karşılaşmış olduğu sorunlar ile komşulardan bilgi sahibi olmaktadır (Çizelge 6.27).

Çizelge 6.27. İncelenen işletmelerde vişne üretiminde karşılaşılan sorunlarda başvuru kaynakları

	Sayı	Oran (%)
İl ve İlçe Tarım Müdürlüğü	22	64,71
Zirai İlaç Bayi	21	61,76
Kendi tecrübesi	12	35,29
Komşu	11	32,35
*Birden fazla şıkka cevap verildiği için oran toplamı 100'ü geçmektedir.		

İncelenen vişne işletmelerinin %73,53'ü vişne üretimi konusunda İl ve İlçe Tarım Müdürlükleri'nden bilgi sahibi olmaktadır. Vişne işletmelerinin %73,53'ü yörede bulunan arkadaşlarından bilgi edinmektedir. Yöredeki çalışma yapılan işletmelerin %50'si kendi edinmiş olduğu tecrübelerle vişne üretimini sürdürmektedir. İşletmelerin % 14,71'i yörede bulunan İlaç Bayilerden faydalanmaktadır. İşletmelerin %11,76'sı Tarımsal Kooperatiflerden bilgi edinmektedir. İşletmelerin %8,82'si ise Üretici Birlikleri'nden yaralanmaktadır. Kalan %2,94'ü TV ve Radyo'dan vişne üretimi konusunda bilgi edinmektedir (Çizelge 6.28).

Çizelge 6.28 İncelenen işletmelerde vişne üretiminde edinilen bilginin kaynağı (%)

	Sayı	Oran (%)
Tarım İl/İlçe Müdürlüğü	25	73,53
Arkadaşlar	25	73,53
Kendi Tecrübe	17	50,00
İlaç Bayi	5	14,71
Tarımsal Kooperatif	4	11,76
Üretici Birliği	3	8,82
TV ve Radyo	1	2,94
*Birden fazla şıkka cevap verildiği için oran toplamı 100'ü geçmektedir.		

6.9.6. İncelenen İşletmelerde Kayıt Tutma Durumu

İncelenen işletmelerin %88,24'ü vişne üretiminde işletmelerinde kayıt tutmamaktadır. İşletmelerin kalan %11,76'sı ise işletmelerinde kayıt tutmaktadır. Yörede çalışma yapılan işletmelerin büyük bir kısmının kayıt tutmadığı görülmektedir (Çizelge 6.29).

Çizelge 6.29. İncelenen işletmelerde kayıt tutma durumu (%)

Evet		Hayır		Toplam	
Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
4	11,76	30	88,24	34	100,00

6.9.7. İncelenen İşletmelerde Kredi Kullanım Durumu

İncelenen işletmelerin %50'si ihtiyaç duyduğunda krediye başvurmaktadır. İşletmelerin %47,06'sı ise herhangi bir kredi kullanmamaktadır. İşletmelerin %2,74'lük çok az bir kısmı ise her yıl işletmelerine kredi sağlamaktadır (Çizelge 6.30).

Çizelge 6.30. İncelenen işletmelerde kredi kullanım durumu (%)

	Sayı	Oran(%)
Gerektiğinde	17	50,00
Kullanmıyor	16	47,06
Her yıl	1	2,94
Toplam	34	100,00

6.9.8. İncelenen İşletmelerde Fiyat İstikrarı

İncelenen işletmelerin %97,06'sı yöredeki vişne fiyatlarının istikrarlı olmadığını düşünmektedir. Kalan %2,94'ü ise vişne fiyatlarının istikrarlı olup olmaması konusunda bir kararsız olduklarını ifade etmişlerdir (Çizelge 6.31).

Çizelge 6.31. İncelenen işletmelerde vişne fiyatları ile ilgili düşünceleri (%)

	Sayı	Oran (%)
Fiyat oluşumunda istikrar yok	33	97,06
Kararsızım	1	2,94
Toplam	34	100,00

Araştırma yapılan işletmelerin %97,06.2'sı yörede herhangi bir meyve üretici birliğinin olmadığını ifade etmektedir. İşletmelerin kalan %2,94'ü ise yöredeki meyve üretici birliğinin durumu hakkında bilgi sahibi değildir (Çizelge 6.32).

Çizelge 6.32. İncelenen işletmelerde meyve üretici birlikleri hakkında bilgi sahibi olma durumu (%)

Var		Yok		Bilmiyorum		Toplam	
Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)
-	-	33	97,06	1	2,94	34	100,00

İncelenen işletmelerde vişne üretiminde sigorta yaptırma durumları sorulduğunda, hiçbirinin ürünlerini sigorta yaptırmadığı belirlenmiştir.

6.9.9. İncelenen İşletmelerin Vişne Yetiştiriciliği Yapma Nedenleri

İncelenen işletmelerin %85,29'u arazilerinin küçük olmasından dolayı vişne üretimini tercih ettiklerini ifade etmektedir. İşletmelerin %84,12'si ise üretim masrafları az olduğu için vişne üretimi gerçekleştirmektedir. Yöredeki işletmelerin %60' büyük aile bireyleri yaptığın için vişne üretimi yapmaktadır. Dolayısıyla bölgede babadan oğula üretimin de söz konusu olduğu görülmektedir. İşletmelerin %27,65'i yörede herkes vişne üretimi gerçekleştirdiği için üretim yapmaktadır. %24,12'si ise kendi ihtiyaçlarını karşılamak için üretim yaptığı görülmektedir. İşletmelerin %22,94'ü vişne gelirinin iyi olması dolayısıyla üretim yapmaktadır. İşletmelerin %22,35'i ise hobi olarak vişne üretimi gerçekleştirmektedir (Çizelge 6.33).

Çizelge 6.33. İncelenen işletmelerin vişne yetiştiriciliği yapma nedenleri (%)

	5	4	3	2	1	Ortalama	Oran
Arazilerin küçük olduğu için	2,65	1,41	0,18	-	0,03	4,26	85,29
Üretim masrafları az olduğu için	2,06	1,88	0,26	-	-	4,21	84,12
Büyüklerimiz yaptığı için	0,15	0,94	1,68	0,18	0,06	3,00	60,00
Herkesin vişne ürünü yetiştirdiği için	-	0,59	0,09	0,65	0,06	1,38	27,65
Kendi ihtiyacı için	-	-	0,09	0,35	0,76	1,21	24,12
Geliri iyi olduğu için	-	0,24	0,09	0,76	0,06	1,15	22,94
Hobi olarak	-	-	0,09	0,18	0,85	1,12	22,35
5.Çok Önemli 4.Önemli 3.Kısmen Önemli 2.Önemli Değil 1.Hiç Önemli Değil							

6.9.10. İncelenen İşletmelerin Fidan Seçiminde Dikkatte Aldığı Kriterler

Yöredeki incelenen işletmelerin %94,12'si fidan seçiminde verim durumumun yüksek olması kriterini dikkate almaktadır. Çalışma yapılan işletmelerin 93,53'ü bölgenin iklim yapısına uygun olması kriterini dikkate almaktadır. İşletmelerin %89,41'i girdi ihtiyacına göre fidan seçmektedir. %84,71'i ise ürünün fiyatına göre fidan seçimine dikkat etmektedir. İşletmelerin %81,18'i fidan tercihinde toprak yapısının uygunluğuna bakmaktadır. İşletmelerin 65,88'i fidanların su isteğine göre tercihte bulunmaktadır (Çizelge 6.34).

Çizelge 6.34. İncelenen işletmelerin fidan seçiminde dikkat ettiği hususlar (%)

	5	4	3	2	1	Ortalama	Oran
Verimine göre	3,53	1,18	-	-	-	4,71	94,12
Bölgenin iklimine uygunluğu	3,38	1,29	-	-	-	4,68	93,53
Girdi ihtiyacına göre	3,09	1,18	0,18	-	0,03	4,47	89,41
Ürünün fiyatına göre	2,94	0,94	0,09	0,24	0,03	4,24	84,71
Toprak yapısının uygunluğuna göre	1,32	2,12	0,62	-	-	4,06	81,18
Su isteğine göre	1,91	0,47	0,26	0,47	0,18	3,29	65,88
5.Çok Önemli 4.Önemli 3.Kısmen Önemli 2.Önemli Değil 1.Hiç Önemli Değil							

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Konya ilinin Doğanhisar ilçesinde vişne üretimi yapan üreticilerin ekonomik yapısının araştırıldığı çalışmada; gözlemlenen işletmelerin yetiştiricilik uygulamaları araştırılmış ve ekonomik analizi yapılarak fiyatı etkileyen maliyet unsurları saptanmıştır.

Belirlenen sayıda 34 adet çiftçi ile görüşülerek işletmelerin analizi yapılmıştır. Kadın nüfus (%53,47) erkek nüfusa (%46,53) göre fazladır. Nüfusun %46,53'i 15-49 yaş arası grupta bulunmaktadır. Aktif ve çalışan insan gücünü meydana getiren 15-49 yaş arası grupta kadın nüfus (%24,55), erkek nüfustan (%21,78) daha fazladır. Nüfus ve yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda 0-6 yaş grubu olmadığı saptanmıştır. 7-14 yaş grubu toplam nüfusun %9,90'ünü,15-49 yaş grubu toplam nüfusun %46,53'ini ve 50 yaş üzeri grup toplam nüfusun %43,56'sını oluşturmaktadır. İncelenen işletmelerde 15-49 yaş grubu olan aktif işgücünün toplam nüfusun %46,53 gibi büyük orana sahip olması, incelenen işletmelerin açısından işgücü potansiyeli bakımından iyi durumdadır.

Görüşülen işletmelerden sağlanan verilere göre ortalama 2,97 EİB tutarında aile işgücü varlığı saptanmıştır. Bu miktarın %46,53'i erkek, %53,47'si kadın işgücü oluşturmaktadır.

İşletmelerde ortalama arazi genişliği 5.32 da mülk, arazilerden oluşmaktadır. İncelenen işletmelerde arazilerin tamamı sulu arazidir. Bitki sermayesini sadece tarla demirbaşı kapsamaktadır. İşletme başına 1.647,06 TL bitki sermayesi hesaplanmıştır. Çalışılan işletmeler için av ve balık sermayesi bulunmamaktadır. Arazi ıslahı sermayesi İşletmelerde damla sulama ve çit masraflarından oluşmaktadır. Arazi sermayesi 158.544,12 TL'dir. İşletmelerde hayvan sermayesi bulunmamaktadır. Sabit işletme sermayesi içerisindeki diğer unsur alet makine sermayesidir. İşletmelerin %51,90'ında traktörü bulunmaktadır. Bunu takiben %14,01'sinde römork, %14,79 sulama ekipmanı, %4,76'sindda pulluk bulunmaktadır. Araştırılan işletmelerde döner işletme sermayesi 2.947,79 TL olup, sabit işletme sermayesi 17.000,00 TL şeklinde bulunmuştur. İşletmelerin %9,53ini sabit işletme ve %1,65 döner işletme sermayesi oluşturmaktadır. Sabit işletme sermayesinin tamamı alet makine sermayesine aittir. İşletmelerde toplam 178.491,91 TL aktif sermaye hesaplanmıştır. Bunun %88,82 si arazi, %9,53'ü sabit işletme sermayesi ve %1,65'i döner işletme sermayesidir.

İşletmelerin borçluluk durumları incelenmiştir. İşletmelerde borçlu üretici bulunmamaktadır. İşletmelerde işletme başına GSH, 13.386,76 TL'dir. Tamamını GSÜD oluşturmaktadır. İncelenen vişne işletmelerinde amortisman masrafları 7.610,84TL olarak hesaplanmıştır. Alet makina amortismanının değeri 1.700,000 TL olup arazi ıslah amortismanının değeri 1.578,24 TL'dir. Vişne üretimi yapılan işletmelerde bina amortismanı %55,84 alet makine amortismanı %22,34, arazi ıslahı amortismanı %20,74 ve tesis amortismanı %1,09 oluşturmaktadır.

Çalışılan işletmelerde, işletme başına işletme masrafları 10.417.02 TL olarak bulunmuştur. Bunun, %25,72'i değişen masraflar ve %74,28'u ise sabit masraflar olarak hesaplanmıştır. İşletme masraflarının aktif sermayeye oranı da %5,84 olarak bulunmuştur. İncelenen işletmelerde üretim masrafları 19.341,62 TL olarak hesaplanmıştır. Aktif sermaye faizi ise 8.924,60 olarak bulunmuştur.

İşletmelerde işletme başına saf hâsıla 2.969,74TL şeklinde bulunmuştur. Gayrisafi Hasılanın işletme masrafları 10.417,02TL'dir. Saf hasılanın aktif sermayeye oranı %1,66 olarak saptanmıştır.

Araştırma yapılan işletmelerde işletme başına brüt kar 6.707,31 TL olarak bulunmuştur. GSÜD'nin %28,05'ü toplam değişen masraflar, %71,4 ise brüt kardır. İşletmeler için tarımsal gelir 3,096,47TL olarak bulunmuştur. Borç faizleri ise hesaplanmamıştır..

Çalışma yapılan işletmelerde rantabilite faktörü, %22,18 olarak bulunmuştur. İşletmelerde mali rantabilite %1,66 iken, İncelenen işletmelerde ekonomik rantabilite %0,02 olarak bulunmuştur.

İşletmelerin öz sermaye rantı 2.969,74 TL olarak hesaplanmıştır. İşletmelerde sermaye devir oranı %5,26'dir. Araştırma alanındaki işletmelerin borçlu olmadıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla mali kaldıraç oranı sıfır kabul edilmektedir.

Araştırma sonucunda Doğanhisar'da ortalama vişne üretim alanı 5,32 da/işletme olduğu, vişne satış fiyatının ortalama 1,58 TL/kg olarak yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırma alanında ortalama verim ise 1.113 kg/da'dır.

Bu durumda yörede faaliyet gösteren tarım işletmelerinin yukarıdaki sonuçlara bakılarak karlı çalışmadıkları, ancak bunun bazı ekonomik ve sosyal nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir. Öncelikle yörede hemen her işletmenin en büyük gelir

kaynağı olan vişne üretiminin çevreyle ilgili koşullara oldukça fazla bağımlı olması, pazar olanaklarının sınırlı olması, üretimin geleneksel yöntemlere bağlı kalınarak gerçekleştirilmesi gibi nedenler üretici gelirlerinin dolaylı ve dolaysız olarak azalmasına neden olmaktadır.

Konya ili Doğanhisar ilçesinde üretilen vişnenin %80-85'i meyve suyu işleyen fabrikalara satılmaktadır. Vişnenin işlenmiş olarak yurt içi ve yurt dışında tüketilmesi için çalışmalar yapılmalı ve teknolojiler geliştirilmelidir. Vişnenin taze olarak pazara sunulması üreticilerin masraflarını da düşürecek ve gelirine olumlu yansıyacaktır. Bu nedenle, insan sağlığı için oldukça faydalı bir ürün olan vişnenin sağlık ve beslenmedeki yararları tüketicilere ulaştırılabilecek şekilde anlatılmalıdır. Oldukça geniş bir vişne üretim potansiyeline sahip Konya ili Doğanhisar ilçesinde bir takım teknik ve ekonomik problemlerin de olduğu gerçektir. Vişnelik faaliyetinden beklenilen faydaların ve üretimde kalitenin arttırılması için geliştirilebilecek bazı somut öneriler su şekilde özetlenebilir.

- Üreticilerin modern vişne yetiştiriciliğinde üretim tekniği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Yetiştiricilerin öncelikle bu konuda eğitilmeleri gerekir.
- Birim masrafı azaltıcı, elde edilen ürünü iyi değerlendirici ve ürün kaybını azaltıcı önlemler alınmalıdır.
- Fidan üretimi ve temininde özel sektör teşvik edilmelidir. Standartlara uygun, sertifikalı, fidan üretimi ve kullanımı özendirilmelidir.
- Üreticilere vişne bahçesi tesisi ve donatımı için cazip kredilendirme yapılmalıdır.
- Vişnelikte doğa şartlarının olumsuz etkileri, özellikle ilkbahar geç donlarına karşı sigortanın bu alana da uygulanması gerekmektedir.
- Taze vişne pazar imkânlarının geliştirilmesi için yörede soğuk hava depoları ve paketleme evleri ile uygun taşıma altyapıları oluşturulmalıdır.
- Vişne Birlikleri kurulmalı ve üreticilerle diyalog güçlendirilmeli, sağlam ve güçlü bir idare yapısı bu birliklere oturtulmalı, üreticilerin mağduriyetine çözüm olacak bir takım önlemler alınmalıdır.
- Vişnenin iyi bir şekilde pazarlanabilmesi için etkili bir iç ve dış pazar organizasyonu kurulmalıdır.

- Araştırmacı-yayımcı ve üretici arasındaki koordinasyon daha etkin bir şekilde sağlanmalıdır. Üreticiye daha etkin bir yayım hizmetinin götürülmesi için yayım kuruluşları kredi ve benzeri nitelikleriyle donatılarak daha aktif hale getirilmelidir.
- Vişne üretimi, pazarlaması, sorunları konularında yapılan çalışmalar oldukça azdır.
- Yapılan mevcut çalışmaların ilgili kuruluşlarca değerlendirilip, üreticilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, iyi bir vişne üretim potansiyeli olan Doğanhisar ilçesinde üreticilerin vişne üretimine yönlendirilmesi ve teşvik edilmesi ile üretimin atacağı gerçektir. Diğer yandan bu ürünü işleyen sanayi tesislerinin de teşvik edilmesi ve üretim potansiyelinin artırılması hem yerelde ilçeye hem de ülkesel düzeyde ekonomiye katkı sağlaması mümkündür.

KAYNAKLAR

Açıl, A. ve Demirci, R., 1984, Tarım Ekonomisi Dersleri, Ankara Üniv, *Ziraat Fak. Yayınları, Yayın* (880).

Ağaoğlu, Y., Ayfer, M., Fidan, Y., Köksal, İ., Çelik, M., Abak, K., Çelik, H., Kaynak, L. ve Gülşen, Y., 1987, Bahçe bitkileri, *Ankara Ünv* (31).

Akay, M. ve Esengün, K., 1996, Tokat İli Niksar Ovası Tarım İşletmelerinin yapısal analizi, işletme sonuçlarını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi ve doğrusal programlama yöntemiyle planlanması üzerine bir araştırma.

Alkan, D., 2007, Buğday Durum Ve Tahm, *Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, Ankara.*

Altın, Ö., 2006, Tokat İli Merkez İlçede Vişne Yetiştiriciliği Yapan Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi, Üretim ve Pazarlama Sorunları. GOP Fen Bil. Enst., Tarım Ekonomisi ABD, *Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 128s, Tokat*.

Anonim, 2018, http://www.tarimkutuphanesi.com/kiraz-visne_yetistiriciligi__00070.html:

Anonim, 2019, Meyve Suyu Endüstrisi Derneği, (www.meyed.org.tr).

Bălan, A., SOARE, E., COFAS, E. ve NICULAE, I., 2012, Study on the fruit sector in Romania, *Agricultural Management/Lucrari Stiintifice Seria I, Management Agricol*, 14 (2).

Blando, F., Gerardi, C. ve Nicoletti, I., 2004, Sour cherry (Prunus cerasus L) anthocyanins as ingredients for functional foods, *BioMed research international*, 2004 (5), 253-258.

Bolat, İ. ve Pırlak, L., ERZURUM KOŞULLARINDA YETİŞTİRİLEN KÜTAHYA VİŞNE ÇEŞİDİNDE BAZI BİYOLOJİK ÖZELLİKLERİN VE MEYVE GELİŞİMİNİN İNCELENMESİ, *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 29 (1).

Brzozowski, P. ve Zmarlicki, K., 2012, Economics of the 2009-2012 organic apple, strawberry, and sour cherry production in Poland, *Journal of Fruit and Ornamental Plant Research*, 20 (2), 63-70.

Cerović, R. ve Radičević, S., 2005, Sour cherry research and production in Serbia and Montenegro, *V International Cherry Symposium 795*, 493-496.

Doğanay, H. ve Çavuş, A., 2013, Türkiye ekonomik coğrafyası, Pegem Akademi, p.

Durmuş, E. ve Yiğit, A., 2003, Türkiye'nin meyve üretim yöreleri, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Fırat University Journal Of Social Science)*, 13 (2), 23-54.

Erkuş, A., 1979, Ankara ili yenimahalle ilçesinde kontrollü kredi uygulaması yapılan tarım işletmelerinin planlanması üzerine bir araştırma, *Ankara üniversitesi ziraat fakültesi yayınları*, 709.

Erkuş, A., Bülbül, M., Kıral, T., Açıl, A. F. ve Demirci, R., 1995, Tarım ekonomisi, *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Vakfı Yayınları*, 5, 298.

Gül, M. ve Öktem, H., 2017, Marketing structure and problems of sour cherry farmers: Afyonkarahisar and Konya province example, *Scientific Papers: Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, 17 (2).

Karacan, A. R., 1991, Tarım işletmelerinin finansmanı ve tarımsal kredi, *Ege üniversitesi ziraat fakültesi yayınları* (498).
Karagölge, C., Kızıloğlu, S. ve Yavuz, O., 1995, Tarım ekonomisi temel ilkeler, *Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Yayın* (324).
Kıral, T., 1999, Tarımsal Ürünler İçin Maliyet Hesaplama Metodolojisi ve Veri Tabanı Rehberi", Tarım Ekonomisi Araştırma Enstitüsü, Ankara

Koyuncu, M. A., Dilmaçünal, T., Savran, H. E. ve Çağatay, Ö., 2005, KÜTAHYA VİŞNE ÇEŞİDİNİN SOĞUKTA DEPOLANMASI, *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 53-57.
Notari, M. ve Ferencz, Á., ECONOMICAL AND MARKETING ANALYSIS OF PROCESSED TRADITIONAL PRODUCTS IN HUNGARY.
Oğuz, C. ve Mülayim, A., 1997, Konya'da sözleşmeli şeker pancarı yetiştiren tarım işletmelerinin ekonomik durumu, *SS Konya Pancar Ekicileri Eğitim ve Sağlık Vakfı Yayınları, Yayın*, 4.
Özçağıran, R., 1974, Meyve ağaçlarında anaç ile kalem arasındaki fizyolojik ilişkiler, *Ege üniversitesi ziraat fakültesi yayınları*, 243.
Radosavljević, K., 2008, THE MARKET CHAIN OF FRUIT PRODUCTION IN SERBIA--A CASE STUDY OF RASPBERRY AND SOUR CHERRY CULTIVATION, *Ekonomski Anali/Economic Annals*, 53 (177).
Sivaslıgil, C., 1990, Tokat İli Kazova Yöresinde Bulunan Tarım İşletmelerinin Yapısal Özelliklerinin Saptanması, *İşletme Sonuçlarının Ortaya Konulması ve Yöre Koşullarına Uygun İşletme Planlarının Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Bornova-İzmir*.
Sredojević, Z., Milić, D. ve Jeločnik, M., 2011, Investment in Sweet and Sour Cherry Production and New Processing Programs in terms of Serbian Agriculture Competitiveness, *Petroleum-Gas University of Ploiesti Bulletin, Economic Sciences Series*, 63 (3).
Şanlı, V., 2001, Uluborlu İlçesinde Yetiştirilen Bazı Kiraz Çeşitlerinin Pomolojik ve Fenolojik Özellikleri (YL Tezi). Süleyman Demirel Üniv, *Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta*.
Tahhuşoğlu, H., 2007a, Hatay İli'nde Yaş Sebze Meyve Dış Satımının Yapısı Ve Geliştirme Olanakları, *ÇÜ, Fen Bilimleri Ens., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana*.
Tahhuşoğlu, Ö., 2007b, Hatay İli'nde Yaş Sebze Meyve Dış Satımının Yapısı ve Geliştirme Olanakları, *Çukurova Üniversitesi*, Adana.
Ülkümen, L., 1973, Bağ-Bahçe Ziraati, Atatürk Üniv, *Ziraat Fak., Yay* (275).

İnternet kaynakları

https://foodfacts.mercola.com/sour-cherries.html

https://visne.gen.tr

https://www.sifalibitkitedavisi.com/visne-faydalari-saymakla-bitmiyor.html

EKLER

EK-1 Anket Formu

Konya İli Doğanhisar İlçesinde Vişne Üretimi Yapan İşletmelerin Ekonomik Analizi

Anket No:

İLİ	
İLÇESİ	
KÖYÜ	
İŞLETMECİNİN ADI SOYADI	
TELEFON NUMARASI	
ANKETÖR	
TARİH	

No	Yaşı		Eğitim Durum	Sağlık Güvencesi	İşletmede Hangi İşlerde Çalıştığı			İşletme Dışında Tarımsal Çalışma			Tarım dışı işlerde çalışma			
	E	K			İşin Nevi	Sure (Gün)	Ücret (TL/gün)	Yaptığı işin adı	Çalıştığı sure (Gün)	Aldığı ücret (TL/gün)	Yaptığı işin adı	Çalıştığı sure (Gün)	Aldığı ücret (TL/gün)	Emekli Maaşı
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														

Yabancı İşgücü	Toplam Çalışılan Süre (Gün) (vişne toplama, ağaç budama, temizlik, sürüm vb işler)	Ödenen Toplam Ücret (TL)
Kadın		
Erkek		

Parsel Kodu	Parsel Genişliği (da)	Mülkiyeti (1:mülk, 2:kira, 3:ortak, 4:zilyet)	Arazi Nevi 1:sulu 2:kuru	Arazi Değeri (TL/da)	Kira Değeri (TL/da)	Ürünün Adı	Toprak Analizi Yaptırma Durumu	Üretim Miktarı (kg)	Satış Miktarı (kg)	Satış Fiyatı (TL/kg)*	Ailede Tüketilen (kg)	İşletmede Kullanılan (kg)	İşçilere Verilen (kg)	Satış Yeri
1														
2														
3														
4														
5														
6				.										
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														

Ürünler	Ekiliş (da)	Tohum veya fidan bedeli			Toplam gübre bedeli				Zirai mücadele ilaç bedeli				Yakıt ve Yağ Masrafı	Sulama Ücreti (TL)	Elektrik Masrafı*	Ürün sigortası (TL)	Pazarlama Masrafları (TL)	Diğer Özel Masraflar** (TL)
		Miktarı (kg)	Fiyat TL/kg	Tutar (TL)	Cinsi	Miktarı (kg)	Fiyat (TL)	Tutar (TL)	Cinsi	Miktarı (kg)	Fiyat (TL)	Tutar (TL)						

Islah Nevi	Yapıldığı Yıl	Bugünkü Değeri veya Yeni Edinim Değeri (TL)	Yıllık Tamir Bakım Masrafı
1. Sulama Tesisi			
-Bent			
-Kanal			
-Ark			
-Su kuyusu			
-Diğerleri			
2. Muhafaza Tesisi			
-Duvar			
-Çit			
-Hendek			
-Drenaj			
-Teras			
Tesviye			

İşletme Binalarının Nev'i	Yapı Cinsi (Taş, Tuğla vs)	İnşa Edildiği Yıl	Bugünkü Değeri(TL)	Kaç Yıl Kullanılabilir	Yıllık Tamir Bakım Masrafı
Ev					
Ambar					
Ahır					
Samanlık					
Ağıl					
Kümes					
Hangar					

Nev'i*	Adet	Bugünkü Değeri	Açıklama (kaç yıl kullanılabilir)	Başka İşletmede Kullanma Kirası	Bu sene yapılan Tamir-Bakım (TL)
1-Traktör					
2-Traktör					
3-Römork					
4- Römork					
5-Pulluk					
6-Mibzer					
7-Kazayağı					
8-Motopomp					
9-Diskaro (goble)					
10-Tırmık					
11-Merdane					
12-Kobra (Rotatiller)					
13. Sulama Ekipmanı					
14.Pancar Hasat M.					
15. Çapa Makinası					
16. Çayır Biçme M.					
17. Balya Makinası					
20. Slaj Makinası					
21.Yem Karma M.					
22.Süt Sağım M.					

Bitki Sermayesi	**Sene Başı**				**Sene Sonu**			
	Yaşı	Adedi	Birim Değeri (TL)	Tutarı (TL)	Yaşı	Adedi	Birim Değeri (TL)	Tutarı (TL)
Ağaç Sermayesi								
1. Meyveli Ağaçlar (**Türler**)								
2. Meyvesiz Ağaçlar (**Türler**)								

Tarla Demirbaşı (…… ve ……..Da)								
Tarla Demirbaşı Unsurları	İşgücü		Çekigücü		Kullanılan Ekipman	Materyal Kullanımı		Genel Toplam (TL)
	Saat	Tutar (TL)	Saat	Tutar (TL)		Miktar (Kg)	Tutarı (TL)	
a.Nadas (Birinci sürüm)								
b.İkinci Sürüm								
c.Üçüncü Sürüm								
d.Dördüncü Sürüm								
e.Ekimi (Tohum+İşçilik)								
f.Gübreleme (Gübre+İşçilik)								
g.İlaçlama (İlaç ve İşçilik)								
h.Diğerleri								

Grubu	Malzemenin Cinsi	**Sene Sonu**		
		Miktarı (kg)	Birim Fiyatı (TL/kg)	Tutarı (TL)
1-Tohumluk	Buğday			
	Arpa			
2-Yemler	Arpa Kırması			
	Buğday Kırması			
	Saman			
	Kuru Ot			
	Pancar Posası			
	Besi Yemi			
	Süt Yemi			
3-Gübre	Kimyevi gübre			
	Çiftlik gübresi			
4-Tarımsal İlaç				
5-Yiyecek Maddeleri				
6-Yakacak	Odun			
	Kömür			
7-Pazarda Satılacak Ürünler	Buğday			
	Arpa			
	Patates			
	Üzüm			
	Fiğ			
	Havuç			
8. Malzeme, Yağ ve Yakıt				

Kredinin Cinsi		Miktarı (TL)	Alındığı Kişi veya Kuruluş	Alındığı Yıl	Vadesi (Ay)	Ödenen Miktar (TL)	Bir Yıla Düşen Miktar	Faiz (%)
Bitkisel Üretim Kredisi								
Hayvansal Üretim Kredisi								
Alet Makine Kredisi								
Aile Tüketim Harcamaları								
Şahıs Borçları								
Kooperatife Borçlar								
Alacaklar	Kişilerden							
	Kuruluşlar ve Bankalardan							
Para Mevcudu	Kasa*							
	Bankalar							

	İşlem		Harcanan İşgücü ve Çeki Gücü		Kullanılan Materyalin ve İş Gücünün			Masraflar	
								Toplamı	
Yapılan İşlemler	Tarihi	Sayısı	İnsan EİB	Makina (sa.)	Miktarı	Birimi	Fiyatı (TL)	(TL)	Açıklama
BAKIM İŞLERİ									
Ara sürme									
Karık açma									
İlaçlama									
Gübreleme									
Dip çapası									
Sulama									
Kuruyan fidanların yenilenmesi									
Budama									
Seyreltme									

HASAT-HARMAN-TAŞIMA									
Hasat									
Ayrım ambalaj									
Yükleme-Boşaltma									
Taşıma									
ÇEŞİTLİ GİRDİLER									
Fidan									
Gübre (N)									
Gübre (P2O5)									
Gübre (K2O)									
Gübre (Çiftlik)									
İlaç (İnsektisit)									
Kireç									
Göztaşı									
Su									
Kâğıt									
İp									
ORTAK GİDERLER									
Çeşitli giderler									
Yönetim gideri									
Çıplak arazi değeri faizi									
TOPLAM									
Ana Ürün Geliri (TL/da)									
Ara Ürün Geliri (TL/da)									
GELİRLER TOPLAMI (TL/da)									
TESİS SÜRESİ									
EKONOMİK ÖMÜR									
TESİS GİDERLERİ YILLIK PAYI (TL/yıl)									

Tesis Dönemi	İşlem Sayısı	İşlem Yılı				Harcanan İşgücü ve Çekigücü				Kullanılan Ekipman	Kullanılan Materyal		
						İnsan		Makine					
		1.Yıl	2.Yıl	3.Yıl	4.Yıl	Saat	Ücret	Saat	Ücret		Cinsi	Miktar	Tutar(TL)
Toplam İşleme ve Dikim													
Derin Sürüm													
2.Sürüm													
3.Sürüm													
Dikim Yerlerinin İşaretlenmesi													
Çukur Açma													
Dikim													
Gübreleme													
Bakım İşleri													
Kuruyan Fidanların Yenilenmesi													
Gübreleme													
İlaçlama													
Sulama													
Ara Sürüm													
Budama, Şekil Verme													

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Azimet Burcu Ak
Uyruğu : TC
Doğum Yeri ve Tarihi : Konya/Doğanhisar
Telefon : 05438144356
Faks : -
e-mail : burcu.akk.1991@gmail.com

EĞİTİM

Derece			**Bitirme Yılı**
Lise	:	Çok Programlı Lise	2009
Üniversite	:	Uludağ Üniversitesi	2014
Yüksek Lisans	:	Selçuk Üniversitesi	Devam ediyor
Doktora	:		

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	**Kurum**	**Görevi**
2015	Süleyman Demirel Üniversitesi Pedagojik formasyon	Bahçe ve Tarla Bitkileri Öğretmeni

UZMANLIK ALANI: Pazarlama

YABANCI DİLLER: İngilizce

YAYINLAR :

Direk, M., Ak, A. B., 2019. Current Situtiation in the World and Turkey Production of Sour Cherry. 1st International Congress on Sustainable Agriculture and Technology, 1-3- April 2019, Gaziantep ISBN: 978-975-7375-46-3